"بوزانتيون"
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولى
دائرۀ مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

Ո՞Ր ՕՐԷՆՔՆ Է ԼԱՒԱԳՈՅՆ

Կարդացի՞ք Բիւզանդիոնի այս Գշ. օրուան Ներքին Լուրերուն մէջ յոյն էրկան ու կնկան գործը։ Էրկանը լուր կուտան թէ գործի պատճառաւ իր բացակայութեան ժամերուն, իրիկունը, իր կին դուրս կ'ելնէ, և այս միջոցիս երբ Յոյնք տարւոյն է'ն ցնծալից շաբաթները կ'անցընեն Բարեկենդանի պատճառաւ, կինը դիմակաւոր պարահանդէս կ'երթայ դիմակով, և աստ անոր հետ ժամանակ կ'անցընէ։

Երիկը չի հաւտար։ Կինն ամէն բան ա'յնքան ճարտարօրէն կ'կարգադրէր որ իր գործով զբաղած երիկը բանէ մը կասկածի չէր երթար։ Բայց ամէնէն անակնկալ գաղտնիքներն երեւան կուգան ամէնէն անակնկալ կերպերով, ինչպէս, օրինակի համար, մաճառական գիւղաքաղաքի մը մէջ անցեալներն եղած սոսկալի յայտնութիւնը, [տե՛ս Բիւզանդիոնի Գշ.ի Հեռագրերուն մէջ։] Հետեւապէս, ընտանիքին մէկ բարեկամը կ'ազդարարէ էրկան թէ իր կին... չիտակ ճամբէն չերթար, թէ նոյն իրիկունն իսկ դուրս ելած է, ևն։ Թերահաւատ երիկն համոզելու համար, բարեկամը դիմակ մ'ալ անոր երեսը կ'անցընէ, և կնոջ յաճախած հասարակային պարահանդէսը կ'տանի։ Երիկը կ'գտնէ կինը։ Միասին կ'պարէ, իր բոլոր ուշադրութիւնը կեդրոնացնելով ինքզինք չմատնելու, յետոյ «կ'մեծարէ» իր պարուհին, և այս առթիւ կ'գինովցնէ զնա, և ճիշտ այն պահուն ուր կնոջ առաքինութեան յետին պատուարները տեղի տալու վրայ էին, կ'ճանչցնէ ինքզինք, իր կարգին ինքն ալ վար առնելով դիմակը։ Երբեք թատերական տեսարան մը աւելի չանժահարիչ եղած չէր։ Բայց գործն հոն չի լմննար։ Էրիկն իր բարկութեան առաջին վայրկեաններուն մէջ կինն իր ձեռամբ պատժելէ զատ, կառք մը կ'դնէ և իր հօր տունն ետ կ'ղրկէ զայն։ Հայրն իմանալով իր աղջկան անպատուութիւնը, կաթուած կ'իջեցնէ, և կ'մեռնի։ Էրիկն հիմա Փեների Պատրիարքարանը կ'դիմէ, ամուսնալուծում պահանջելով։

Յոյն օրէնսգէտներ ապահով են որ էրիկը պիտի վաստկի դատը. զի յոյն Պատրիարքարանի Օրէնքը կ'թոյլատրէ կինը ձգելու և ուրիշ կին առնելու ա՛յն պարագայի մէջ իսկ երբ կինն՝ հակառակ իր էրկան հրամանին՝ թատրոն, պարահանդէս, կամ այնպիսի հանրային զուարճութեան վայր մը երթայ։ Ո՞ւր կ'մնայ երբ կինն ո'չ միայն կ'յաճախէ այնպիսի տեղուանք, այլ եւ իր առաքինութիւնն ալ վրայ կուտայ, իր ջէմի ելնող առաջին քավալիէին անձնատուր ըլլալով, ևն։

Այս խնդրոյ վրայ կ'խօսէինք երէկ բաւական ուսեալ հայ եկեղեցականի մը հետ։ Կ'հարցնէինք թէ միեւնոյն պարագային ի՞նչ պատասխան պիտի տար մեր Պատրիարքարան։ Չէ՞ մի որ խնդիրը Կրօնական Ժողովին պիտի ներկայացուէր, և ո՞չ ապաքէն Կրօնական Ժողովն, առանց իսկ քննելու, «Ո՛չ կարեմք»ը պիտի ըսէր, այն կանխակալ կարծիքով թէ «Հայ. Եկեղեցին ամուսնալուծման օրէնք չի ճանչնար»։ — Գիտէ՞ք ի՞նչ պատասխանեց մեզ հայ եկեղեցականը. — «Իրաւ, յոյն կինն, առանց էրկանն հրամանին, պարահանդէս երթալուն համար մեղաւոր է։ Բայց անկէ անդին ինչ որ ըրեր է, չէ՞ մի որ իր էրկանն հետ ըրեր է։ Աշխարհի վրայ ո՞ր դատարանը կրնայ գտնուիլ որ կին մը դատապարտէ իր էրկան հետ զուարճանալուն համար։»— Փութացինք հարցնել թէ «Աշխարհի վրայ ո՞ր դատարանն է որ այդպիսի կատակերգանութիւն մը իրրեւ լուրջ փաստ ընդունի յանցաւոր կնոջ չքմեղութեան։»

Բայց աս՛տ թէ ուր գալ հարկադրուած էր խեղճ եկեղեցականն, արդարացուցիչ փաստ մը գտնելու տագնապին մէջ, այնպիսի փաստ մը որ ամուսնալուծում պահանջող կողմին անիրաւ ըլլալն հաստատելու ծառայէր։

Եթէ կինը ճանչնար իր էրիկն, իր առաջին ընելիք բանը պիտի ըլլար պոռոտալու մը հեռանալ անոր քովէն, և չիտակ տուն դառնալ, յանցապարտ դիրքէ մը ըստ կարի շուտ ազատելու համար ինքզինք։ Բայց կինն ո՞ր աստիճան ստորնած էր այնպիսի կեանքի մը որ շուտով կ'պարենայ, եւ շատ «նաղ» չըներ ամօթխածութեան ամէն վարագոյր բզկտելու։ Ուստիեւ եկեղեցականն առարկեց մեզ նաեւ թէ «Էրիկն ո՛վ գիտէ ո՛ր տեղուանք կ'դեգերէր այն ժամերուն, որ տեղեկութիւն չունենար կնոջը պարահանդէս յաճախելէն»։ Այսպիսի հարցում մ'ալ անգիտութիւնը ոգիտութեան վրայ աւելցնել չէ՞ միթէ։ Էրիկներն, իրենց կանանց հաւատարմութեան վրայ վստահ ըլլալու և անոնց առաքինութիւնը փորձութենէ զերծ պահելու համար, բան գործ ձգելով անոնց վրայ պէ՞տք է հսկեն գիշեր և ցերեկ։ Միթէ չկա՞ն էրիկներ որոց գործին բնութիւնն իսկ կ'պահանջէ գիշերը քանի մը ժամ բացակայ մնալ ընտանեկան յարկէն։ [Օրինակի համար, բժիշկն, որ հարկադրուած է ծննդաբեր կնոջ մը տան մէջ քանի մը ժամ հսկել, կամ հեռագրական պաշտօնեայ մը, որոյ ծառայութեան պայմաններէն մէկն է շաբաթն այսչափ գիշեր սաչափ ժամ հեռագրատունն անցընել. գրաշարը կամ սրբագրիչն, որք կ'աշխատին առտուն կանուխ տպուող թերթի մը տպարանին մէջ և պարտին գիշերուան մեծ մասն հոն անցընել, ևն., ևն.։] Եւ յետոյ, ի՞նչ։ Գործի պատճառաւ էրիկ մը չի կրնա՞ր երբեք ճամբորդել, մօտակայ կամ հեռի տեղ մը երթալ։ Ասիկայ միթէ պատճա՞ռ մ'է որ անոնց կիներն հասարակային պարահանդէսներ երթան ծպտեալ, և խելքէ մտքէ չանցած ծայրայեղութիւններ ընեն աստ անոր հետ։ —Ատոնք խօսք չե՛ն, Տէ՛րք անդամք Կրօնական ժողովոյ։ Այդ վիճակին եկած հասած կին մը առնել նստիլ ամէն ստամոքսի գործ չէ։ Խնդիրը չի լուծուիր Ս. Գրոց ընագրեր քաշքշելով։ Արեւելեան Եկեղեցիին յունական ճիւղն ալ մերինին չափ աւետարանական է, բայց անոնք սա Բերայի Յոյնին խնդրոյն աւելի բանաւոր, աւելի խելքի մօտ լուծում մը կուտան, քան եթէ նոյն խնդիր մեր Կրօնական ժողովին ներկայացուած ըլլար։

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՔԱՀԱՆԱՆ ՈՒ ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ

ՉՀԱՍԿՑՈՂԸ

Մարդ մը ուրիշ մարդու մը վեց ամիս բանտարկուելուն պատճառ կ'ըլլայ. առաջինն իր ինչքերը գողցուած ըլլալն յայտնել և ինքզինքն աղքատացած ցուցնել կ'ուզէ. և իրօք ալ իր նպատակը կ'իրականանայ, բայց անդին անմեղ մը կ'զոհուի, վեց ամիս իր ազատութենէն կ'զրկուի։ Հիմակ այն մարդուն գործած հնարքը բարոյապէ՞ս պարսաւելի՞ է, օրէնքով պատժելի՞ է։ Ահա Արաբկիրէ ուղղուած հարցումը։

Եթէ այդ մարդ անիրաւ կերպով և ուղղապէս ամբաստանէր անմեղ մը, խնդիր չէր մնար ո՛չ բարոյական եւ ոչ ալ օրինական կրկին տեսակէտով։ Բայց երկու կողմերու կացութիւնն այնչափ պարզ ու որոշ չի ներկայանար։ Ո և է ամբաստանութիւն չէ ուղղուած և ո՛չ մէկու դէմ. միայն թէ այն մարդ սուտ լուր մը տարածեր է. անմեղի մը ձերբակալուած միջոցին ճշմարտութիւնը մէջտեղ չէ հանած, և շատ օրեր անցնելէ վերջ զղջալ մտադրեր է ճիշտ ա՛յն պահուն ուր միւսը վեց ամիս բանտարկուած է, և ազատած։ Այս խնդրոյ մասին մեր գրած տողեր բոլորովին սխալ մեկնութիւններու և թիւր ըմբռնումներու տեղի տուեր են։ Կիւրղէէ քահանայ մը քննադատութիւններ կ'տեղացնէ գլխուս. քննադատութիւններ որք կեղծ դրամի հնչումներ կուտան։ Նախ ըսենք որ Տէր Հայրը բացարձակապէս չէ հասկցեր իմ յօդուածս կամ հասկնալ չէ ուզեր. և անպատճառ դիտողութիւն մ'ընելու եռանդով յօդուած մը գրել ուզեր է։ Ես կրնայի չպատասխանել, և առանձին նամակով մը Տէր Հայրն յորդորել որ ուշի ուշով կարդար իմ յօդուածս, և այն ատեն պիտի հասկնար որ ես ո՛չ անձնասիրութիւնը դրուատող մ'եմ, և ո՛չ ալ անբարոյականութիւն քարոզող. բայց ամէն մարդ իրեն յատուկ բացատրելու ձեւ մ'ունի. այս նիւթ չի նմանիր չքաւորի մը ողորմութեան կարօտ ըլլալուն, որ տէր պապան կարենայ բարձրաձայն յայտարարել, «Օրհնեալ ժողովուրդ, հիմա թապուխ մը պիտի պտըտնեմ. ամէն մարդ իր սրտէն փրթածը տայ ևն.»։ Այս ոճին վարժուողի մը համար ճառներէն գրուածքի մը չափ անհեթեթ կ'երեւայ ոմտրականէն քիչ մը տարբեր ու լուրջ նիւթի մը վրայ եղած ուսումնասիրութիւն մը, որ հոգեբանական, բարոյագիտական, ընկերաբանական և օրինական տարրեր կ'պարունակէ։

⁂ Յօդուածիս վերնագիրն «Եսասէրը» էր, որ ամէն ընթերցողի աչքին կը զարնէ թէ յօդուածագրին նպատակն եսասիրութիւնը պարսաւել է և ոչ թէ ներբողել։ Եսասիրութիւնն ի՛նչ գոյնի տակ կ'ներկայանայ արդի բարքերուն, մարդերուն հանդէպ։

Գիւղը կամ քաղաքն երբ մարդ մը աղէկ դիրքի մը հասած ըլլայ, աղատին ու տէրտէրին բաժինները վճարելը չը մոռնայ, միթէ ամէնուն յարգանքն, համակրանքը չի վայելե՞ր. միտքէն ո՞վ կ'ուզէ անցունել թէ այդ մարդն անցեալին մէջ ունի փոքրիկ մեղքեր, որ կրօնքը — բարոյագիտութեան ամէնէն վսեմ բացատրութիւնը— չի հանդուրժեր։ Փայլուն ներկայ մը քիչ մը մռոտած ու ցեխոտած անցեալ մը մոռցնել կուտայ անշուշտ։ Հէգ գիւղացիներն ինչ ինչ հնարքներով կողոպտող հարուստ Թէֆէճի մը ամէն տեղ լաւ կ'ընդունուի, կ'ողջունուի ու կ'յարգուի։ Ինչո՞ւ քահանայ մը, պատուաւոր կարծուած քաղաքացիի մը երեսն ի վեր չի պոռար թէ՝ «Դուն սոսկալի գող մըն ես»։ «Ասանկ բան մը կրնա՞նք ընել, օրհնած», պիտի պատասխանէք, «մարդն ստորկանութեան կուտան։» Այո, գողի մ'անգամ գող չէք կրնար ըսել կ'պատժուիք, բայց ասիկա չարգիլեր որ միշտ անբարոյական գործ մը եթէ անպատիժ մնայ իսկ չի մոռցուիր, բայց երբ գողը յաջողի լաւ դիրք մը գրաւել, ամէն մարդ կ'ուզէ մոռնալ ու յարգել։—Մարդ իր ամէնէն անհեթեթ կեղծաւորութիւններն իսկ կ'ուզէ արդարացնել. ահա այն արդարացումն է որ կ'ուզէի հասկցնել։ Ամէն անհատ եսասէր է. ասիկա իրաւունք մըն է. ամէն անհատ պէտք է նախ իր անձն, իր շահերը պաշտպանէ ամէնուն դէմ, այն միջոցներով որ օրէնքը չը պատժէ։ Այս դրութիւն որ շահասիրական իմաստասիրութեան մէկ հետեւանքն է, իմ սիրած դրութիւնս չէ որ ի լուր աշխարհի դրուատելու ելլեմ։ Ինչո՞ւ, մա՛րդ Աստուծոյ, պարբերութիւն մը միայն կ'գտնես ու առանց քիչ մը վարը կարդալու, անիկա [illegible] կ'վերագրես. Ինչո՞ւ կարդալ չես ուզած հետեւեալը «Այս է ընթացիկ բարոյագիտութիւնը բարի ու պատուաւոր քաղաքացիին»։ Սո՛ւտ է. ասանկ չէ՛ կրնա՞ս ըսել։ Ես ընկերական բարքերը նկարագրել ուզեցի որ թերեւս չափազանցուած է բայց իմ հնարքս չէ դժբախտաբար։ Կրնա՞ք ըսել որ հիմնական գործնական մարդը զատ Աստուծոյ մըն է. իր ընկերին գէշութիւնն չուզեր, իր ամէնէն կենսական շահերը կ'զոհէ մի միայն մարդասիրութեան համար, և միթէ կ'հետեւի՞ն ձեր տուած խրատին «սիրեսցես զընկեր քո իբրեւ զանձն քո։»

Կրնա՞ք, տէր Հայր, ձեռքերնիդ ձեր խղճին վրայ դնելով ըսել թէ ասանկ մարդեր կան որ իրենց բերնին պատառը կուտան իրենց ընկերին և իրենք անօթի կ'մնան։ Եկեղեցիին բեմէն կրնա՞ք ունեւորներուն խրատել որ իրենց հարստութեանց կէսն աղքատաց բաժնեն, առանց ծաղրելի ըլլալու։ «Ամէն մարդ իր շահը» այս է արդի գործնական աշխարհի բանաձեւը։ Տխուր երեւոյթ անշուշտ, բայց ասիկա բիրտ իրականութիւնն է դժբախտաբար, որ և ոչ մէկ լաւ վարդապետութիւն չի կրնար մեղմացնել անոր տգեղութիւնը։

⁂ Արաբկիրցի գզլացողին խիղճն ալ դարուս այս շահասիրական ոգիին տակ կաղապարուած է. անոր խորհած միջոցն ըստ իս գաւառացիի մը համար հանճարեղ է. բայց ես գործնական մարդու մը խօսելն է չըսի, հանճարեղ միջոց մըն է ըսի. բայց տէր հայրը հոգեւորի մը չափ գրագէտ, բարոյագէտի մը չափ ալ գործնական մարդ, այս միջոցն անբաւական կ'գտնէ։ Կ'ըսէ թէ Կիւրղէի մէջ տուները գողերու դէմ ապահովելու միջոցը՝ [illegible] ապահովութեան միջոց մը. Նոյ նահապետէն ալ տուներն անանկ կ'պահպանէ եղեր գազաններու և գողերու դէմ։ Բայց այս հնարքն արդիւնաւոր է կամ չէ ինչո՞ւս պէտք. ես սա միջոցը գործածողին հոգեկան վիճակը հասկնալ ու հասկցնել ուզած էի. ես միայն ճշտել ուզեցի թէ այս հնարքին հետեւանքներն որչափ աղետալի եղան անմեղի մը համար։ Բայց իր [illegible] տէր հայրին համոզում գոյացնելու համար թէ մեք եսասիրութիւնն իրմէ շատ աւելի ատողն ենք, կ'արտատպենք հետեւեալը մեր աղջի յօդուածէն.

«Բայց ուրիշ մարդ մը կ'ձերբակալուի, կ'բանտարկուի վեց ամիս։ Այս վերջինն անմեղ մ'է, պատուաւոր մարդ մ'է, ընտանիքի հայր մը, կամ զաւակ մը, որ գուցէ աղքատ է. և գուցէ գողութեան շարժառիթն իր չքաւորութիւնն ենթադրուելով, միայն այս պատճառաւ տարակոյսի առարկայ եղած է։ Օրին մէկն իր գործէն, հանգարտիկ կեանքէն, իր սիրելիներէն, իր համեստ հաճոյքներէն կորզուած է. ամէն բանէ, մանաւանդ կապոյտ երկինքի տակ դալարներու վրայ լիաթոք շնչելէ զրկուած է, վեց ամիս ամէն յուսահատութիւններ, բարոյական տառապանքներ քաշած է. հոգեկան ցկանքի ու թախծներու մէջ մաշած՝ շատ գիշերներ անքուն մնացած է, յիշելով ստախօսին երեսն։»

Ուրիշ նմոյշ մը Կիւրղէի քահանայէն [*] Թափանձող միտքին։ Երբ ես կ'ըսեմ.— «Թո՛ղ այդ Ս... տարակուսելու հարկին մէջ չգտնուէր, խրճիթ մը չբնակէր. Թո՛ղ պատռտած զգեստներ չհագնէր. Թո՛ղ երբեմն ազգէն ողորմութիւն չուզէր։ Եւ արդէն այդ գզլացողն ի՞նչ բրաւ. Ս..ն ուղղապէս ամբաստանե՞ց.— [illegible] ի՞նչ պատասխանատուութիւն կրնայ ունենալ այդ բանտարկութեան գործին մէջ։ Ահա [illegible]։» Ասոր դէմ Տէր Հայրը կ'առարկէ. «պարզապէս իրաւունք ունէր նա զոհուելու, ըսել կ'ուզէ «Գիրմէմ», որովհետև աղքատ էր։ եւ հարուստ Արաբկիրցին այս մարդուն ճախողուածին պատճառ չի համարիր։» — Ի՞նչ կ'հրամմէք այս մեկնութիւններուն, ու տիրացուական եզրակացութիւններուն. [illegible] տանքի ժայռ մը կ'թաշտի չրթանցք վրայ կարծեմ, սիրելի ընթերցող։

Քիչ մ'ալ չափէն վեր ելնելով մեր բարոյագէտ քննադատ օրինական բացատրութիւններու սխալներ կը պրպտէ։ Ես ինչո՞ւ ըսեր եմ որ «Եթէ դատական վրիպում մը կայ գործուած, բուն ոճրագործը՝ որ գզլացողն է, օրինական պատժի ենթակայ չէ։»

Իմ բարոյականիս պէս, գործածած բառերս ալ հակառակն են եղեր բոլորովին։ Ինչո՞ւ. ահա երկայրաբանութիւն մը խիստ արամաօրէն գտնուած՝ «Եթէ «ոճրագործ» է, ինչո՞ւ օրինական պատժի ենթակայ չըլլայ. իսկ եթէ օրինական պատժի ենթակայ չէ, ինչո՞ւ «ոճրագործ» կ'անուանուի». — Ի՞նչ ըսեմ, Տէր Հայր, դու կաս միայն յԵրուսաղէմ։

Ոճիր [ճիւրմ] կ'ըսուի այն արարքներուն որ օրէնքով կ'պատժուին. եւ ոճրագործ՝ այդ արարքներէն մէկը գործողին. բայց անանկ պարագաներ կան որ ոճրագործը պատժէն զերծ կը պահեն. այդ պարագաները կամ ոճրագործին անձին և կամ ոճրին առարկային կ'վերաբերին։ Զօր. օրինակ. խելագար մը մարդ մը սպաննէ, ասիկա ոճրագործ մ'է բայց օրէնքը չի պատժեր. նոյնպէս ալ մէկն իր հօրը միակ ժառանգորդն ըլլալով անոր ինչքերը գողնայ. գող մ'է, ոճրագործ մ'է, բայց օրէնքը չի պատժեր զինքը։ Բայց տաճկական օրէնքն ոճիր մը գործողին [ֆաիլ] կ'ըսէ եւ ֆրանսական օրէնքն ալ [auteur]. բայց այս օրինական բառը մեր մէջ դեռ գոյութիւն չունենալուն համար [ֆաիլ] նշանակութիւն տուող բառը կ'գործածենք։ Արաբկիրի գործին մէջ ալ երբ գողութեան երեւոյթ տուող արարք մը կայ, ասիկա գործողն աւելի հասկնալի ընելու համար ոճրագործ ըսինք որ պատժի ենթակայ չէ։

Վերջապէս, Կիւրղէի քահանային քննադատութիւնը մէկ ծայրէն միւսն ինձ զարմանք պատճառեց. վասն զի ես քաջ բարոյագէտի հոգեր առնել չեմ ուզեր, սակայն եսասէր չեմ սիրեր, եսասէր ու շահասէր իմաստասիրութեան կուսակից չեմ, և կրցածիս չափ մեկին կերպով արտայայտեցի նողկանքս այդ դրութեան դէմ. հասկցողն հասկցաւ։ Կիւրղէէն արձակուած դիտողութիւնները [illegible] են. եսասիրութեան [illegible] սով չեն կրնար անհետանալ, ո'չ ալ մեղմանալ։ Մեր քննադատ Հայրն եթէ աղուոր քարոզներ տայ այս դրութեան դէմ, աւելի լաւ գործ մ'ըրած կ'ըլլայ, քան եթէ շահամոլ հարուստի մը մահուան առթիւ գամբանական ներբողներ հիւսէ։

ԳԻՄՄԷՆ

[*].— Ամէն անգամ որ զիս քննադատողին անունն յիշել կ'ուզեմ, գրաշարը մեղքնալուս չեմ ուզեր կրկնել իր ստորագրութիւնը՝ Գ. Բ. Տ. ՕԱ.

ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ

Բիւզանդիոնի 703րդ թւոյն մէջ Անդամ [illegible] ստորագրութեամբ Իզմիրէ գրուած նամակ մը հրատարակած էիք, վերնագիր դնելով «Իզմիրցիներուն մեծ գլխացաւը» վերտառութիւնն, որ ա՛յնքան լաւ յարմարած էր։ Մեծ հաճոյք պիտի զգայի բացատրութիւններ տալ հրաժարելու հոգաբարձութեան տեղեկագրին նկատմամբ բանաւոր դիտողութեանց, որք թերիմացութիւններու հետեւանօք կրնային առարկուիլ. բայց հաւատացեմ որ ամէն ողջամիտ ընթերցող կրցան վերահասու ըլլալ յիշեալ նամակին պարունակութեան, որ ծայրէ ի ծայր թշնամական ոգւով տոգորուած, և հակառակ իր առած անունին, քննադատի դեր կատարելէ աւելի հակառակորդի բուռն զգացումներ ցոյց կուտար Թագւոր էֆ. Սպարթալեանի և Ղուկաս էֆ. Եսայեանի դէմ, և կ'յանդգնէր ա՛յնպիսի խնդիրներ յուզել հրապարակաւ որ [illegible] և պատշաճութեան տեսակէտով բոլորովին պարսաւելի պէտք է համարուին։ Թագւոր էֆ. Սպարթալեան իբր տարելից 2 մէճիտիէ միայն նուիրած էր, բայց ոչ թէ [illegible]. սակայն ի նպաստ Հիւանդանոցի տրուած նուագահանդէսի առթիւ իրեն ղրկուած 10 տոմսակներն յօժարակամ ընդունելով, փոխարժէքն իսկոյն վճարած էր, պարագայ մը որ ցոյց կուտայ թէ յիշեալ էֆ.ն յայտնի նպաստներէ աւելի սիրայօժար կ'մասնակցի ծածուկ նուիրատուութիւններու։ Պ. Քննադատի և իր խմբակին պոռչտուքները ցարդ Հիւանդանոցի մատակարարութեան հաշիւներուն մէջ երեւակայեալ պեղծումներու, մասրան արծաթեղէններու եւ գանձանակի շուրջը կ'դառնային. բայց հաշիւներու հրատարակութեան վրայ, համոզուելով որ այդ մասին իրենց ըսածները լոկ բարբանջանքներ են եղեր, ի՞նչ ընեն խեղճերն, հիմակ ալ իրենք իրենց քննադատի [illegible] տալով, սկսան խծբծել թէ՝ Տքդ. Սպարթալըի ըրած նուէրներն ինչո՞ւ նոր գիրքերով գրուեր են. ինչո՞ւ շնորհակալութեան չոր բառ մ'ալ չէ աւելցուեր, և թէ [illegible] բառին մեկնութիւնն ի՞նչ է, ևն. ևն., որոց վրայ չարժեր խօսիլ և լրագրի սիւնակներ լեցնել։

Գալով Տքդ. Սպարթալըի հրաժարական խնդրոյն, չորս անդամէ բաղկացեալ հոգաբարձութեան մը երեքին հրաժարելովը Տքդ.ն առանձին հոգաբարձութիւն մը չէր կրնար ներկայացնել անշուշտ. հետեւապէս անպատեհութիւն մը չէր կարծեմ Տքդ.ին անուներ ևս կցել ի չարս հրաժարեալ հոգաբարձութեան, գիտնալով հանդերձ որ Տքդ.ը պիտի ընդունէր անդամակցիլ յաջորդ հոգաբարձութեան։ Սակայն յիմարանոցի մը շինութեան առթիւ յիշեալ Տքդ.ին բերանը դըրուած խօսքերուն ո՛րչափ անտեղի և ո՛րչափ խեղաթիւրուած ըլլալն ապացուցանելու համար, կ'բաւէ ըսել թէ Ղուկաս էֆ. Եսայեան միայն անկելանոց մը շինել յանձնառու եղած էր, և յետոյ ստորագրեալիս թախանձանացը վրայ հաճեցաւ վերահասութեան սրահ մ'ևս աւելցնել անկելանոցին վրայ յարակից սենեակներով, որոց յատակագիծը պատրաստելու և շինութեան ձեռնարկելու գործը Քաղ. Ժողովոյ յանձնելով, ինք միայն պահանջուած գումարը վճարելու պատրաստակամութիւն ցոյց տուած էր. ուստի բոլորովին անհիմն են յիշեալ Տքդ.ին բերնով Եսայեան էֆ.ի վերագրուած խօսքերը։ Ո՛վ որ չի հաւատար, կը յանձնարարեմ իրեն թո՛ղ հաճի այս մասին Հոգաբարձութեան եւ Քաղաքական ժողովոյ միջեւ կատարուած գրաւոր բանակցութեանց պատճէններու և ատենագրութեանց տետրակին դիմելու ձանձրութիւնն առնել։ Ասկէ աւելին խօսիլ աւելորդ կ'համարիմ, վստահ ըլլալով որ Տքդ. Սպարթալը ևս պիտի փութայ իր կարգին կա՛մ հերքել և կամ հաստատել իր բերանը դրուած նոյն անտեղի խօսքերը։

Վ. Կ. ՌՈՍՏԱՆԵԱՆ
Իզմիր.

ԼՈՒՐԵՐ ԿՈՎԿԱՍԷ

Կովկասի կառավարչապետ իշխ. Գ. Ս. Գոլիցինի Պետերբուրգ գնալը, «Թուրք. Վէզ.»ի ասելով, կապ ունի Կովկասում եւ Անդրկովկասում ռուս գաղթականների վիճակը բարելաւելու եւ գաղթի գործը վերակազմելու խնդիրների հետ։

⁂ Կովկասի կառավարչապետը բացակայ լինելով, նրա օգնական գեն. լէյտ. Ա. Ս. Ֆրեզէն թոյլ է տուել Անդրկովկասում, բացառապէս կաթոլիկ թեմերի մէջ, միայն 2,500 ր. կամաւոր նուիրաբերութիւններ հաւաքել Ալէքսանդրապոլի գաւառի Փալութլի գիւղի հայ-կաթոլիկական եկեղեցու շինութիւնը վերջացնելու համար, որի մասին խնդրամատոյց էր եղել Տիրասպոլի կաթոլիկ հոգեւորական [illegible]։

⁂ Պետերբուրգի Պարսից դեսպանատունը հրապարակաւ յայտնում է որ [illegible] առաջարկ է արել Ռուսիայում ապրող պարսկահպատակներից նուիրաբերութիւններ հաւաքել, Պարսկաստանում ժողովրդական դըպրոցներ բանալու համար։

⁂ Այս օրերս մինիստրութիւնը բացատրել է, որ Ազով, Սեւ և Բալտիկ ծովերը համարւում են արտաքին ծովեր Ռուսիայի համար, իսկ Կասպից ծովը — ներքին։ Այս բացատրութիւնը ահագին նշանակութիւն ունի շոգենաւային ընկերութիւնների համար, պետական արդիւնաբերական տուրքի նոր կանոնադրութիւնը նըրանց վերաբերմամբ գործադրելիս։

⁂ Օդեսայում միօգտակար ընկերութիւն է կազմուել. ընկերութիւնը նպատակ ունի նպաստել այն անձերին, որոնք մի որ և է գիւտ անելով, միջոցներ չունին մշակելու (յառաջ տանելու)։

⁂ Անգլիական դրամատէրներ խնդիր են յարուցել Ռուսաց կառավարութեան մասնակցութեամբ ընկերութիւններ կազմել Ապշերոնեան թերակղզու [Պաքուի գաւառ] նաւթային հողերը շահագործելու։ Ներկայումս երկրագործութեան մինիստրութեան մէջ, մինիստր Ա. Ս. Երմոլովի նախագահութեամբ, մի առանձին յանձնաժողով է կազմուած այդ խնդիրը քըննելու համար։

⁂ Այս օրերս, մայրաքաղաքի թերթերից առնելով, հաղորդեցինք, որ Կովկասի կառավարչապետ իշխ. Գ. Ս. Գոլիցինի Պետերբուրգ գնալը կապ ունի, ի միջի այլոց, Կովկասում պոլիտեխնիկական (բազմարուեստեան) բարձր ուսումնարան հիմնելու խնդրի հետ։ Ինչպէս յայտնի է, մտադրութիւն կայ այդ ուսումնարանը հիմնելու Թիֆլիսում։ Այս առթիւ աւելորդ չենք համարում Բաքւաքաղաքագլուխ Պ. Գ. Եւանգուլեանի անցեալ տարի քաղաքային գործերի համար դէպի Մոսկուա և Պետերբուրգ կատարած ուղեւորութեան հաշուի հիման վրայ, ծանօթացնելու, թէ ինչ կարծիք ունին մայրաքաղաքում՝ Պոլիտեխնիկումը Թիֆլիսում հիմնելու մասին։ Այդ խնդրի վերաբերմամբ քաղաքագլուխը նախ Եսսենթուքում և ապա Պետերբուրգում տեսակցութիւն է ունեցել լուսաւորութեան մինիստրութեան տեխնիկական (հանրային կրթութեան պաշտօնատան արհեստագիտական) բաժնի կառավարիչ Ի. Ա. Անոպովի հետ, որն ասել է նրան, թէ ինքը շտապել է Եսսենթուք գալ իմանալու կառավարչապետի կարծիքը Թիֆլիսում տեխնիկական միջնակարգ դպրոց բանալու մասին, որովհետեւ պոլիտեխնիկական բարձր ինստիտուտի խնդիրը յետաձգուած է, որից սակայն, Պ. Անոպովի ասելով, չի հետեւում թէ բոլորովին մերժուած է։ Յետաձգման պատճառները նոյնն են, ինչ որ կառավարչապետը արդէն յայտնել էր քաղաքագլխին, այն է՝ դասատուների պակասութիւնը և այն որ արդէն մեծ գումարներ են յատկացուած գոյութիւն ունեցող բարձրագոյն պրոֆէսիոնալ ինստիտուտների (մանկավարժական ճեմարանները) ընդարձակելու և Կիեւում ու Օդեսայում երկու նոր պոլիտեխնիկումներ բանալու համար։ Պ. Անոպովի կարծիքով, Թիֆլիսում, իբրեւ Անդրկովկասի կեդրոնում, օգտակար կը լինէր բանալ տեխնիկական (արհեստագիտական) միջնակարգ ուսումնարան և քիմիկո—տեխնիկական բաժանմունքներով և հնարաւոր է որ յետագայում այդ ուսումնարանը վերածուի տեխնիքական բարձր դպրոցի կամ պոլիտեխնիկումի։ Միջնակարգ ուսումնարան բանալու համար անհրաժեշտ է, որ Թիֆլիսը և նոյն իսկ Անդրկովկասի միւս քաղաքները նպաստ տան։ Առանց այդ նպաստի, դժուար է որ կարելի լինի ուսումնարանը բանալ։ Միջնակարգ ուսումնարանի տարեկան ծախքը հասնում է 40,000ր.։ Այնուհետեւ քաղաքագլուխը Օգոստոսի 15ին տեսակցութիւն է ունեցել լուսաւորութեան մինիստր Պ. Բոգոլեպովի հետ, որն ասել է, թէ ներկայումս անկարելի է յոյս ունենալ Թիֆլիսում պոլիտեխնիկում բանալու, բայց Թիֆլիսը պէտք է նպաստէ տեխնիքական միջնակարգ դպրոց բանալու, որն ապագայում կարող է բարձրագոյն դպրոցի վերածուել։ Պ. Եւանգուլեանը նը-

մանաւանդ խորհրդակցութիւն է ունեցել Փինանսների մինիստրութեան տեխնիքական ուսումնարանների վերաբերեալ Պ. Գրիգորեւի հետ։ Վերջինս խորհուրդ է տուել բանալ, Ռիգա քաղաքի պէս, մասնաւոր պոլիտեխնիկում։ Ֆինանսների մինիստրութիւնը [ելմտական նախարարութիւնը] կարող է իր հրաւատութեան և հովանաւորութեան տակ առնել այդպիսի մասնաւոր հաստատութը, իսկ ապագայում այդ ուսումնարաննն ընդարձակելու համար կարող է և նիւթական միջոցներ տալ։ Պ. Գրիգորեւի առելով, Ռիգայի պոլիտեխնիկումը, չնայելով իր մասնաւոր բնաւորութեանը, այնքան օրինակելի կազմութիւն ունէր, որ այնտեղ ուսանելու էին գնում նոյն իսկ Գերմանիայից։ [Նոր Դար]

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Բեքինէ կ'հեռագրուի թէ Սանմունի ծովախորշին Իտալիոյ յանձնուելու խնդիրը մեծ դժուարութեանց կ'բախի։ Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ կ'կարծուի թէ չինական կայսրութեան հողային բաժանման մէջ առաջին քայլը կ'առնէ Անգլիա, քանի որ անոր արտօնութեամբն է որ Իտալիա նախաձեռնարկ կ'ըլլայ նոր պահանջման մը։ Իտալիոյ Երեսփ. ժողովոյ մէջ արտաքին գործոց նախարար Քանէվարօ ծովակալ, Չինաստանի ծովերուն մէջ Իտալիոյ գործողութեան վրայ կանագան հարցումներուն պատասխանելով, ըսաւ թէ Մայրագոյն Արեւելքի ջուրերուն մէջ Իտալիա նաւաբաժին մը պիտի ունենայ, և թէ այդ հեռաւոր երկիրներուն մէջ անհրաժեշտ է պաշտպանելու մարմին մ'ունենալ ամէն պատահականութեան առջեւ։ Այս նպատակաւ կառավարութիւնը ջանքեր կ'ընէ ի Բեքին Սանմունի ծովախորշը վարձու առնելու։ Չինաստանի մէջ շահ ունեցող միւս պետութեանց, որք ամենքն ալ Իտալիոյ բարեկամ են, իմաց տրուեցաւ։ Այս յայտարարութիւն գոհ թողուց հարցապնդող երեսփոխաններէն մի քանին։ Սակայն մերժումի նոր հեռագրին վրայ Իտալիա ի՞նչ քաղաքականութիւն պիտի բռնէ, դեռ յայտնի չէ։ Դրիպունա թերթը կ'ըսէ թէ այս պահուս Սանմունի ծովախորշին մէջ կ'գտնուին Էլպա և Մարքօ-Բօլօ մարտանաւերն, որոց քանի մը օրէն պիտի միանան Էդնա և Ամերիքօ-Վէսբուչի, որք արդէն ի Սինկաբուր կ'գտնուին։ Ցոյժ հաւանաբար Բիէմոնդէ մարտանաւն եւս, որ այժմ հիւսիսային Ամերիկայի արեւմտեան ծովափանց վրայ կ'գտնուի, պիտի միանայ այդ նաւերուն։ Վերջապէս Մարտ ամսոյ կիսուն միեւնոյն ծովախորշը պիտի մեկնի ուրիշ նաւ մը, որուն մէջ պիտի գտնուի Գ. կարգի ծովակալ մը, ամբողջ նաւաբաժնին հրամատարութիւնն ստանձնելու։ Տէյլի Կրաֆիք կ'ըսէ թէ Լորտ Սալզպըրիի հրահանգներուն համաձայն, Բեքինի անգլիացի ներկայացուցիչն իմացուց Ցունկ-Լի-Եամէնի թէ Մեծն Բրիտանիա կ'պնդէ որ Հիւսիսային երկաթուղւոյն փոխառութեան համար դաշնագրին պայմաններն (Տես երէկի Բիւզանդիոն) անվթար մնան։ Ներկայացուցիչն հաւաստեց Ցունկ-Լի Եամէնի թէ Չինաստան կրնայ Մեծն Բրիտանիոյ վրայ յոյս դնել օգնելու համար իրեն՝ որ դիմադրէ ամէն նախայարձակման, որոյ նպատակն ըլլայ բռնադատել չինական կառավարութիւնն ետ առնելու դաշնագրով հաստատուած պարտաւորութիւնները։ Անգլիական կառավարութիւնը չընդունիր որ դաշնագրին պայմանք հակասական ըլլան վերջին Ցուլիս ամսոյ մէջ չինական կառավարութեան կողմէ ռուս դեսպանին տրուած խոստումներուն։ Բայց, կ'ըսէ Տէյլի Կրաֆիք, հակառակ Լորտ Սալզպըրիի ազդու միջամտութեան, չինական տագնապը չատ ծանր նկատելու չէ։ Չինական խնդիրները կարգադրելու համար Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ բանակցութիւնք որ քանի մը ամիսէ ի վեր ընդհատուած էին, դարձեալ վերջնականապէս սկըսան, և ամէն բան կարծել կուտայ թէ բարեկամական կարգադրութիւն մը հաւանական է։—Պերլինի Թայմսի թղթակիցը կ'իմացնէ թէ Գերմանիա կ'պնդէ իրաւունք ունենալ իր բացարձակ վարչութեան տակ առնելու Բեքինէ ի Չին-Բեանկ երկաթուղւոյ մէկ մասն որ Շան-Դունկի հարաւային կողմէն կ'անցնի։ Ինք պիտի պաշտպանէ զայն իր յատուկ ոստիկանութեամբ, եթէ հարկ ըլլայ։ Հիմակ ամէն մարդ գիտէ թէ Չինաստանի մէջ երկաթուղւոյ պաշտպանութիւններն ի՞նչ կ'նշանակին։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ չի դադրիր նոր անկարգութիւններ յարուցանելէ Անգլիոյ եկեղեցիներուն մէջ։ Ուրբաթ օր այս նիւթին վրայ հարցում եղաւ Խորհրդարանին մէջ։ Լորտերու ժողովին մէջ Լորտ Սալզպըրի յայտարարեց թէ անկլիքան եկեղեցիներուն մէջ խոստովանարաններուն (կաթոլիկ ծէսին համեմատ) թիւը գիտնալու համար առաջարկուած քննութեան չի հակառակիր։ Սակայն կ'ըսէ թէ աշխարհային իշխանութեան միջամտութիւնն աւելի ծայրայեղութեան կ'տանի զեղծումները, եթէ խստութիւն բանեցնէ անոնց դէմ։

ՍԸՐ Ա. ՊԱՐԴԼԷԴ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Հանրածանօթ Սըր Էլիս Աշմէտ Պարդլէդ Երեսփ. ժողովոյ մէջ հարցուց թէ իրա՞ւ է որ ռուսական Անդրկասպեան երկաթուղւոյն մէկ գիծն հասած է ի Քուշք, և թէ հնդկական կառավարութիւնն—ուրիշ խօսքով Անգլիա— ի մօտոյ գիծ մը պիտի չինէ՞ մինչեւ Քանտահար։ Պալֆուր առաջին հարցման հաստատական, և երկրորդին ժխտական պատասխան տուաւ նախանձայոյզ երեսփոխանին։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՈՑ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Խորհրդարանին փակման առթիւ, երեսփոխանական ժողովոյ մէջ հայրենասիրական պատկառելի և ինքնաբուխ ցոյց մը տեղի ունեցաւ։ Ատենապետին փակման ճառէն ետք, քանի մը երեսփոխանք հնչեցուցին ազգային երգն, որ կ'սկսի. «Հայրենիքս, քեզմէ է որ, ո՛վ քաղցր երկիր...» բառերով, և կ'երգուի «Աստուած պահէ զԹագուհին» անգլիական ազգային քայլերգին եղանակով։ Իսկոյն բոլոր երեսփոխանք և բեմերուն վրայ գտնուած ժողովուրդը ձայնակցեցան և սրահին մէջ տարածուած խանդավառութիւնն այ'ն աստիճան էր որ չատերը կուլային իրենց յուզումէն։ Ուրիշ երկու ազգային եղանակներ ալ երգուեցան, մինչդեռ երեսփոխան մը կ'շարժէր ամերիկեան դրօշը։ Ցետոյ բոլոր ներկայք երեք անգամ ուժգին հուրրաներ արձակեցին Տիւէյ ծովակալին, ինչպէս նաեւ բանակին, նաւատորմին և հեծելազօրաց ժողովրդական զօրավար ծերակուտական Հօպըրը համար։

—Ծերակոյտն ու Երեսփ. ժողովն ընդունեցին Խաղն յանձնաժողովին տեղեկագիրն, նաւահանգիստներու բարուոքման և գետերու նաւարկութեան յանձնաժողովին օրինագծին վրայ, Նիքարակուայի ջրանցքին չինութեան առթիւ։ Խորհրդարանն արտօնեց Նախագահն ուսումնասիրել չինութեան զանազան ճամբաներն, և իր ուսումնասիրութեանց արդիւնքն հաղորդել յառաջիկայ նստաշրջանին։ Օրինագծին համար յատկացուած է մէկ միլիոն տոլար, բայց բուն ջրանցքին չինութեան թուականն որոշուած չէ։

ՊՕԼ ՏԷՐՈՒԼԷԴ կեդրոնական բանտէն հետեւեալ նամակը գրած է իր եղբօր Անտրէ Տէրուլէտի.—«Բարեկամ օրաթերթեր, որոց ամենօրեայ հոգածութիւն կ'յուզէ զիս անկեղծօրէն, արձագանգ եղեր են քանի մ'անճիշտ զրոյցներու, զոր եթէ ուզէին, չատ չնորհակալ կ'ըլլամ իրենց։ Բնաւ գանգատ չունիմ բանի մը վրայ, մէկէ մը բան մը չեմ խնդրեր և միշտ միեւնոյն խուցը կ'գտնուիմ։ Ցորչափ հիւանդ չեմ, միշտ լաւ եմ գտնուած տեղս։ Նիւթական խնդիրներու վրայ չատ հոգ չեմ ըներ, պէտք է որ խմբինքներս և ոչ մին նաեւ հոգ ընէ անոնց վրայ։ Փորձը կատարելու ժամանակ հասուն կերպով խորհրդածած էի թէ' յաջողութեան արդիւնքին և թէ անյաջողութեան հետեւանքներուն վրայ։ Կեանքս ու ազատութիւնս վտանգեցի գաղափարներուս յաղթանակին համար։ Ազատութիւնս միայն կրնան առնել։ Ո'րքան ալ կորսուած ըլլայ այն, ո'րքան երկար ժամանակ և խստիւ կորսուած ըլլայ, ըսելիք չունիմ և բան մը չեմ ըսեր։»

ՈՒՄՊԵՐԹՕ թագաւորին արքունեաց երէց Անծինօ մեռաւ։ Երեսուն տարիէ ի վեր սոյն պաշտօնը կ'վարէր։ Ինքն էր միջնորդ Վատիկանի և Կուիրինալի (իտալական կառավարութեան) միջեւ։ Այդ բանակցութեանց մէջ չատ ճարտարութիւն և փափկանկատութիւն կ'գործածէր։ Իր մահ կորուստ կ'համարուի թէ' Սավուայի տան և թէ Վատիկանի համար։ Անծինօ էր որ լուծեց Վիքդոր Էմմանուէլի վերջին խորհուրդները մատակարարելու փափուկ խնդիրն, որովհետեւ Վիքդոր-Էմմանուէլ Վատիկանի կողմէ բանադրանքի ներքեւ էր։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Ելմտացոյցի յանձնաժողովոյ մէջ արտաքին գործոց նախարար Ֆոն Պիւլով յայտարարեց թէ Քաւայի վերջին պատերազմին առեն գերման հպատակներուն կրած վնասը գրեթէ 4 միլիոն 300,000 մարք է։ Արտաքին գործոց նախարարը կ'խոստովանի թէ դժուար է փոխարինութիւն պահանջել, բայց հաւաստեց թէ գերման կառավարութիւնը պիտի ջանայ զոնէ որ գերման հպատակներու վիճակը միւս պետութեանց հպատակներուն վիճակէն աւելի գէշ չըլլայ։ Նախարարին յայտարարութենէն որոշ կերպով չհասկցուեցաւ թէ այս վնասներ Քաւայի քաղաքական պատերազմին առե՞ն եղած են թէ սպանեամերիկեան պատերազմին առեն։ Գերման թերթ մը դիտել կուտայ թէ Պիւլովք իշխան ականջ չէր կախեր ուրիշ պետութեանց հպատակներուն վնասին հատուցման համար իրեն եղած պահանջումներուն, ինչպէս [զօր. օր.] Ֆրանսական գերմանական պատերազմին առեն։—Օտար երկիրներու գերմանական վարժարաններու համար Պետութիւնն անցեալ տարուան պիւտճէին մէջ 150,000 մարք նչանակած էր։ Ֆոն Պիւլով հիմակ 300,000 մարք կ'խնդրէ, փաստարանելով թէ Ֆրանսա տարին 700,000 ֆր. և Իտալիա 800,000 ֆր. յատկացուցած են իրենց օտար երկրի վարժարաններուն համար։ Ազգային պարտաւորութիւն է, ըսաւ, օտար երկիր բնակող Գերմաններն կարող հանդիսացնել իրենց գաւակաց տալու գերմանական դաստիարակութիւն մը, եւ այս կերպով պահել անոնց գերման ազգութիւնը։ Իր առաջարկ ընդունուեցաւ։—Գաղթային պիւտճէին վիճաբանութեան միջոցին, դիտողութիւն եղաւ թէ Տր. Բէգեբս անուն գաղթային հին պաշտօնէի մը հասցէին զրկուած տուփ մը, որ քանի մը նամակներ կ'պարունակէր, կորսուեր են թղթատարական պաշտօնարանէն, եւ ասով մասնաւոր կ'ուզէին ընել գերմանական թղթատարութեան անկանոնութիւնը։ Գաղթային նախարար Տր. Ֆոն Պուխքա յայտարարեց թէ այս տուփ թղթատարութեան յանձնուած չէ, այլ ծերաններու գործակալութեան մը, հետեւաբար կառավարութիւնը պատասխանատու չի կրնար ըլլալ։ Գաղթային կարգ մը պաշտօնեաներու հոչակաւորութեան վրայ թեր ու դէմ վիճաբանութենէ մը ետք, անցեալ տարւոյ գաղթային պիւտճէին վրայ 5 միլիոն մարք եւս աւելցաւ, որով այսօր Գերմանիա իր գաղթավայրերուն բարգաւաճման յատկացուցած է 14 միլիոն մարք։

ԵՂԵԼՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՓԱՐԻԶ.— Ծերակոյտին մէջ կարգ մը դժգոհներ կան նախարարապետ եւ ներքին գործոց նախարար Տիւբիւի ընթացքէն։ Կ'ըսեն թէ նախարարապետը Ֆէլիքս Ֆօրի մահուան կ'սպասէր իր հեղինակութիւնը գործածելու և Դաշնակցութեանց գրգռումներն ու աղմուկները դադրեցնելու համար։ Կ'պախարակեն զինքն որ կ'ջանայ Տէրուլէտի գործին մեծ նչանակութիւն չտալ՝ հակառակ նոյն իսկ բանտարկեալին յամառութեան թէ իր նպատակն ուրիշ էր։ Կ'գանգատին թէ բանակին կարգապահութիւնը կ'ակարացնէ, քանի որ Ռոժէ զօրավարէն բացատրութիւն չի պահանջեր թէ ինչո՞ւ համար պաշտօնեցաւ և խուժանն իսկոյն չցրուեց։ Եթէ, կ'ըսեն դժգոհ Ծերակուտականք, Տէրուլէտ կարենար ազդել զօրավարին վրայ, արեան հեղեղներ պիտի թափուէին. և եթէ զօրավարն իր պարտքը կատարել ուզէր, բաւական էր որ հրամայէր իր զինուորներուն սուին ցոյց տալ, եւ աճա խուժանը չէր կրնար անոնց մէջ մտնել, ծաղիկփունջ բաշխել, սիկառ տալ անոնց եւ։ Կ'պախարակուի Տիւբիւի դահլիճն որ անմիջապէս վհատեցել Ատենէն պաշտօնանկ չըրաւ երեք անդամները, Լըրէլէդէ, Քաէբոն և Բըդի, որք վերաքննութեան հակառակ կարծիք յայտնած էին հրապարակաւ։ «Եղեռնագործ ճիւղը կ'պախարակէք, կ'ըսեն դժգոհները, կողմնակցութիւն ցուցած ըլլալուն համար, մինչդեռ կ'թողուք որ ուրիշներն կողմնակցութիւն ընեն։ Խաղաղացուցիչ խոստացաք, բայց կ'յուսաք միտքերը խաղաղեցնել ջնջելով վերաքննութիւնը զոր յանկարծ ընդունեցիք, որովհետեւ Պրեսոնի դահլիճն որոշած էր, թէեւ աղէկ գիտէք որ վերաքննութեան ջնջումը նոր խռովութեանց պատճառ պիտի ըլլայ։ Ճշմարիտ խաղաղացումը ձեր անկումը միայն կարելի է։» Խռովարարութեանց գալով, դժգոհները կ'ըսեն թէ ամէն մարդ արդէն ժամանակ ունեցաւ իր թուղթերը ծածկելու։ Վերջապէս կ'ըսուի թէ Տիւբիւի Ծերակոյտին մէջ չատ չի յարգուիր, և այդ ժողով պիտի ջանայ ջուրը ձգել զայն. «բայց, կ'ըսէ Թայմսի Բարիզեան Թղթակիցը, Տիւբիւի լաւ լուացող մ'է, և ասոր անոնք որ իր անկումը մաքրինին դրած են, պէտք է ուժգին հարուած մը տան անոր գլխուն, զայն ընկղմելու համար։»

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԱՓՐԻԿԷ.— Հռոմէ կը հեռագրեն անգլիական թերթի մը թէ Իտալիոյ պատերազմական նախարար Զօր. Սան Մարծանօ, Սիկիլիոյ մէջ պահեստի զօրաբանակ մը հաստատուած է, ըստ երեւոյթին Կարմիր ծովու համար յատկացուած, եթէ դժուարութիւններ ծագին հոն։ Բայց ասիկա պատրուակ մ'է, կ'ըսուի. զօրաբանակին բուն նպատակն է Թունուզ, ուր Իտալիա արչաւել կ'պատրաստուի առաջին առիթէ մը օգտուելով։

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾՆԵՐ.— Մտահոգութիւն մը կ'տիրէ այս պահուս Անվերսի նաւահանգիստը։ Հետեւեալ շոգենաւերն և առագաստանաւերը ծովու վրայ կ'գտնուէին վերջին փոթորիկներու ժամանակ.—Բորդ Մէյպուրն, որ Ցունվ. 27ին Նիւ Եորքէ մեկնած էր ի Լոնտոն, և որուն վրայ լուր չկայ. Արօնա, որ միեւնոյն տեւն Բորդլէնտէ խարխափ վերցուց Լոնտոն դառնալու. Օպէրոն՝ Ցունվ. ի վերջերը Պալդիմորէ մեկնած Անվերսի համար. Ալլէկանի՝ Ցունվ. 19ին Նիւ Եորքէ ի Տուվր. Բրօֆդ՝ Նիւ Եորքէ ի Լէյթ. Տօրա Ֆօրպըր՝ Սավաննայէ ի Լիվրբուլ. Սիդի օվ Ուէքֆիլտ՝ Շիրսլընտէ ի Բորդըրտամ. Բիշօն՝ Նիւ Եորքէ ի Նորֆոլք, Լանկըըն՝ նոյն նաւահանգիստէն ի Քորքէնհակ. Ապանիա՝ Ալժերէ ի Նիւ Եորք, միեւնոյնպէս Հէյպալա՝ Նիւ Եորքէ ի Համպուրկ։ Եթէ վարկածուելի կասկածներն իրականանան, առ նուազն 1,500 հոգի կորսուած պիտի ըլլան։

ՍԵՐՊԻՈՑ գործոն բանակին ընդհանուր հրամատար Միլան իշխան, կ'ըսուի թէ պիտի հրաժարի իր պաշտօնէն, և այս չարժման մէջ պիտի մեկնի Պելկրատէ։ Իւրն պիտի յաջորդէ Պէլիմարքօվիչ զօրավար։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԷ ԼՈՒՐԵՐ.— Նիքոլա իշխանի Եր. իրիկուն Աթէնք վերադարձաւ այն պտոյտէն զոր վերջերս կատարած էր։

—Վարչապետը, ներքին գործոց նախարարն ու Աթէնքի մետրապոլիտը, ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնարանին մէջ, խորհրդակցեցան Սինկրոսի կտակակատարներու հետ, զանազան հիւանդանոցներու կարգադրութեան համար։

—Մարի իշխանուհին Եր. օր իր ծննդեան 21րդ տարեդարձը տօնեց։

—Միխայիլ փոխադրանաւը Թրիեստէ գնաց, ուսկից չինութեան փայտ պիտի առնէ զոր գնած է Օլիս թագուհին, չքաւոր Կրետացւոց համար։

—Անտրէ իշխանը տասնապետութեան աստիճան ստացաւ թագաւորէն։

— Եպիրօ Թեսալիան Պանքայի արտօնութիւնը պիտի երկարաձգուի։ Այս մասին օրինագիծ մը պիտի մատուցուի Երեսփ. ժողովոյ։

ՀԱՇՈՒԱԿԱԼ.— Հայ երիտասարդ մը չատ աչխոյժ՝ երկրորդական ուսմունքը չատ ստացած՝ որ չատ քաջ գիտէ Գաղ. և Հայ լեզուները, գիտէ նաեւ Անգլիերէն և Տաճկերէն, հմուտ եւ վարժ հաշուակալ — թղթակից՝ բաւական տարիներ գործունէութեան մէջ եղած է վաճառականական և ճարտարարուեստական ապարէզներուն մէջ, կ'փափագի պաշտօն ստանձնել վաճառականի քով ի Պոլիս կամ ի գաւառ։ Զօրաւոր յանձնարարագիրներ ունի։ 10—3

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Բ. Մէհմէտէ պատուանչան տրուեցաւ Քէսարիէի Մետրապոլիտ Տ. Ֆիլարէթոսի, և Գ. Մէհմէտէ՝ կայս. Թանգարանին քարտուղար Վասիլաքի Միւդաքիտի էֆ.ի և Ֆէնէրի Ցունաց մեծ վարժարանին բժիշկ Տքթ. Քոքոլաքօ էֆ.ի. Գ. Օսմանիէ՝ Աղէքսանդրիոյ Պատրիարքարանին Ա. սարկաւագ Տ. Քոսդանդինօ Պազօղիի և Պատրիարքական Փոխանորդ Արքիմանտրիտ Բոքորիոսի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ

ԺԱՆՏԱԽՏՆ Ի ՄԷՔՔԷ.— «Մէքքէի առողջապահական տնօրէնութեան կողմէ ծանուցուած ըլլալով թէ Ճիտտէէ Մէքքէ հասնող Պուխարացիի մը վրայ ժանտախտի բոլոր ախտանիշերը տեսնուած են, այլեւս հարկ չէ մնացած Ճիտտէի չուրջն հաստատուած առողջապահական ընդհ. չղթային պահպանման, որ կայս. հրամանաւ վերցած է։ Էպու-Սաատի մաքրանոցը գտնուող ուխտաւորք և այսուհետեւ գալիք ուխտաւորք ուղղակի Ճիտտէ պիտի եկնեն, և առանց հոն երկար ժամանակ մնալու, կարելի եղածին չափ չուտով պիտի զրկուին ի Մէքքէ։ Թէ' Ճիտտէի և թէ' Մէքքէի մէջ փութով հիւանդանոցներ պիտի հաստատուին ժանտախտաւորաց համար, և վարակեալք հոն պիտի դարմանուին։ Հիճազի նահանգին առողջապահական կանոնադրութիւնն, որ կայս. Իրատէով հաստատուած է, կէտ առ կէտ պիտի գործադրուի, փողոցներն ու բնակարանները, և մանաւանդ ուխտաւորներն յարատեւ պիտի մաքրուին, հիւանդները մէջ տեղը պիտի չթողուին, այլ ժանտախտաւորաց յատուկ հիւանդանոցները պիտի փոխադրուին և խնամով պիտի դարմանուին, և ազգաց ուխտաւորներուն նպաստներ պիտի տրուին։ Հիճազի նահանգը բոլորովին վարակուած նկատուելով, բայց Ենպուէ և Մամուրէթ-իւլ-Համիտիէէ, Հիճազի ծովեզերքներէն եկող բոլոր ուղեւորք ըստ կանոնի քարանդինայի պիտի ենթարկուին որոշեալ մաքրանոցներու մէջ։ Առողջապահական Խորհրդոյ որոշմամբ, այդ տնօրինութիւնք գործադրուած են»։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՒ-ԼԵՌ.— Սեւլեռան հեծելազօրաց նախկին հրամանատար Գնդ. Թէվֆիգ պէյ Թիֆլիս զրօսանաւով մեկնեցաւ, վեհ. Սուլթանին մէկ ինքնագիր նամակը տանելով Սեւ Լեռան Նիքոլա իշխանին։ Ծովային նախարարին Ա. թիկնապահ Նաւապետ Իսհագ պէյի պաշտօն տրուած է Թիֆլիս զրօսանաւը Նիքոլա իշխանին յանձնելու, յանուն Վեհ. Սուլթանին։ Նիքոլա իշխան զանազան կարգի պատուանշաններ տուաւ Թոզի գոյմագամին և նոյն գաւառակին միւս պաշտօնատարներուն որք ներկայ գտնուած էին Բոտկորիցայի իսլամական դպրոցին բացման հանդէսին։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ.— Մօնիթէօռ կ'ծանուցանէ թէ Շիրքէթի Խայրիէի Վարչական Խորհուրդը, Բարձրագոյն հրամանաւ, հետեւեալ փոփոխութիւնները կրած է. Վարչական Խորհրդոյ անդամ Հիքմէթ պէյի, Մազհար Սեւսուհ պէյի և Խօճէէ ու Թահսին պէյերուն յաջորդած են՝ Պետական Խորհրդոյ ելմտական ճիւղին նախագահ Ճէմիլ պէյ, իբրեւ նախագահ, Երկրագործական նախարարութեան համարակալ Մուհիտտին պէյ, Հանդաւեան Թաչակաց Սնտուկին համարակալ Իսմէտ պէյ, Կայս. կալուածոց ճիւղի անօրէն Ցուսուֆ Զէքի էֆ. և Առեւտրական Ատեանին դեր-նախագահ Պետրոս էֆ. Ազարեան, իբրեւ անդամ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ և հանրօգուտ չինութեանց նախարար Զիհնի փաշա նախընթաց օրը կայս. Պալատան մէջ աչխատեցաւ, և իրիկուան ուչ ատեն կրցաւ իր պաշտօնատեղին երթալ։

ԺԱՆՏԱԽՏՆ Ի ՃԻՏՏԷ.— Առողջապահական ընդհ. քննիչ Տօքթ. Քօչօնի Բօրդ Սայիտ հասաւ, Ճիտտէ երթալու համար։ Մօնիթէօռի մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով, Լոնտոն գացող չոգենաւ մը, որոյ մէջ ժանտախտի դէպք մը պատահած էր, նախընթաց օր Սուէզի ջրանցքէն անցեր է։

—Պոմպայի մէջ Փետր. 22էն 27, ժանտախտի 1036 դէպք և 941 մահ պատահած են։

—Տքթ. Ֆէրիտ պէյ Մէքքէէ Մարտ 6 թուով հետեւեալ հեռագիրն ուղղած է առողջապահական Խորհրդոյ.— «Ճիտտէէ եկող և ժանտախտէ վարակուող Պուխարացին քննեցի։ Թոքային ախտանիշերուն ամենքն ալ կ'երեւէին վրան. բուռն տենդով մը կ'տառապի և ցայլական աւշային կծիկներն ուռած են։ Զգուշական նախահոգ միջոցներ ձեռք առի, և տունը մեկուսացուցի։» Այս հեռագրին վրայ, Առողջապահական Խորհուրդն ԳՇ. օր ի նիստ գումարուելով, որոշեց բառնալ Ճիտտէի չուրջն հաստատուած առողջապահական չղթան։ Պաշտօնական ազդին մէջ ծանուցուած տնօրինութիւններէն զատ, որոշեց ժանտախտէ վարակուողներուն ու մեռնողներուն գոյքերն այրել, վարակուած տուները բժշկական առօրեայ քննութեան ենթարկել և ապանեխել, և բնաւ դիակ մը չթաղել, առանց տեղւոյն առողջապահական վարչութեան հրամանին։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ Պազարի յանձնաժողովը պաշտօնապէս կ'ծանուցանէ թէ Պարգեներու Ցուցակին մէջ 49775 թիւին առջեւ նչանակուած 1000 ոսկւոյ մեծ պարգեւը վիճակուած է 95154 թիւին որ կ'գտնուի Էտիրնէի Հաճի Սոֆա Թաղը բնակող կօշկավաճառ Հաճի Ալի էֆ.ի որդւոյն՝ Հիւսնի էֆ.ի ձեռքը։ Հիւսնի էֆ. կ'հրաւիրուի Մարտ 9ին, Գշ. օր, ներկայանալ յանձնաժողովին և ստանալ իր պարգեւը։

ԵՄԷՆԻ նահանգին բարենորոգմանց յանձնաժողովոյ խնդրանօք, Եմէնի Նոյիպներուն պաշտօնավարութեան պայմանաժամն 5 տարուան համար պիտի երկարաձգուի։

ԶԵՂԾՈՒՄ.— Մալաթիոյ ոստիկանապետութեան հազարապետ Ալի Րիզա էֆ. և տրոց հաւաքիչ Զավուզ Ակեան, կայս. հրամանաւ, Խարբերդի Իտարէի ժողովին առջեւ պիտի դատուին։ Ասոնք ամբաստանուած են թէ Քեախաթէ գաւառակին գիւղախումբերու Միւտիրներէն գանձուած 20,000 ղշ.ի ոչխարաց տուրքն իրենց կոկորդն անցուցած են, փոխանակ կառավարական սնտուկին յանձնելու։

ՊԵՐԼԻՆԻ օսմ. դեսպան Թէվֆիգ փաշա Մարտ 2ին փառաւոր ընդունելութիւն մ'ըրաւ օսմ. դեսպանատան մէջ։ Պալատական բարձր պաշտօնատարք, Նախարարք և Գերման աւագանին ներկայ գտնուեցան։

ՏԷՖԹԷՐՀԱՆԷԻ Վարչութեան պաշտօնեաներէն Աճմէտ Վէֆիգ և Գաղթականաց Ցանձնաժողովոյ անդամ Մուխթար պէյ երէկ Պանտըրմայի ճամբով Միխալըճ ուղեւորեցան, երեւան հանելու համար այն թափուր հողերն որք ասոր անոր ձեռքն անցած են։ Այս հողեր պիտի յանձնուին այն իսլամ գաղթականներուն որք Միխալըճ զրկուած էին։

ԹՈՒՐՔ ԵՒ ՀԵԼԼԷՆ հիւպատոսական խառն յանձնաժողովն իր վերջին նըստին մէջ ընդունեց օսմ. պատուիրակներուն առաջարկած ծրագիրն որ դատական ու ոստիկանական գործերու կ'վերաբերի։ Այս ծրագրին տրամադրութեանց համաձայն, Հելլէն հիւպատոսք այլեւս պիտի չկրնան դժուարութիւններ յարուցանել օսմ. ոստիկանութեան դէմ, երբ հասարակաց անդորրութիւնը խանգարելու յանցանքով և կամ ոճրագործ Հելլէնահպատակները ձերբակալել ուզէ։

ԲԱՐԻԶԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ.— Բարիզեան հանդէս մը, խօսելով Թուրքիոյ մասնակցութեան վրայ, սա տողերը գրած է.— «Բարիզի Օսմ. դեսպան և Օսմ. Ցուցահանդէսին ընդհ. Քոմիսէր Միւնիր պէյ քանի մ'օր առաջ Բարիզ վերադարձաւ, օսմ. մասնաճիւղին յատակագիծերը կայս. բարեհաճութեան ընդունել տալէ վերջ։ Տիպիկական ճարտարապետին կոնգնելիք պալատն, Էնվալիտի կամուրջին մօտ Օրսէի քարափին վրայ, պիտի տալածէ իր ճարտարապետութիւն զուտ օսմ. ոճով։ Ոսկեզօծ գմբէթներ, օսմանցի նաւավարներէ վարուող, ինչպէս Վոսփորի վրայ, պիտի երթեւեկեն Սէնի ջուրերուն մէջ։ Թուրքական արճարաններ, թատրոններ, պարեր պիտի ոգեւորեն օսմ. մասնաճիւղն որ Սէնի ամէնէն զուարճալի ու զրօսացուցիչ անկիւններէն մին պիտի ըլլայ։ Օսմ. Քոմիսէրութեան ընդհ. քարտուղար Մ. Շէնէլի տուած լրոց նայելով, օսմ. ճարտարարուեստք ու վաճառականութիւնն ընդարձակօրէն պիտի մասնակցին 1900ի Արուեստահանդէսին։»

ԳԵՐՄԱՆ դեսպան Պարոն Մառշալ նախընթաց օր այցելութիւն տուաւ պարսկական դեսպան Միրզա Մահմուտ խանի։

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷ մաս մը հին հրացաններ ու թնդանօթներ զրկուեցան մայրաքաղաքս, Արքունի թնդանօթարանի գործարաններուն մէջ նորոգուելու համար։

ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹ.— Քաղաքային բժիշկ Մէհմէտ Մէմտուհ էֆ. ծրագիր մը մատոյց Մեծ-Եպարքոսութեան, որով արտօնութիւն կ'խնդրէ սիկառի թուղթին չինութիւնն ու վաճառումը մենաշնորհի վերածելու։ Տարեկան 50—60,000 ոսկւոյ հասոյթ մը կ'խոստանայ կայս. գանձուն։ Այս ծրագիր յանձնուեցաւ առեւտրական ու հանրօգուտ չինութեանց նախարարութեան։

ԽՈԶԳԱՏԷ մեզ կ'գրեն փետր. 18 թուով.— «Քաղաքիս առեւտուրն 2 ամսէ ի վեր դանդաղ է։ Մասնաւորապէս մանիֆաթուրայի վաճառականներն անգոհացուցիչ վիճակի մէջ են։ Իբրանիոսեան եղբարց մանիֆաթուրայի մասնաճիւղն հոս 4 տարիէ ի վեր հաստատուած ըլլալով, մեծ վնաս տուաւ քաղաքիս 100ի մօտ էսնաֆներուն. 2 ամսէ ի վեր Իբրանիոսեանք արտասովոր գործունէութիւն ցոյց կուտան. ապրանաց գինը %30 40 վեզչելով աճուրդ կ'ընեն, որով բոլոր հրապարակին տէր եղան։ Աճուրդին մէջ այնպիսի ածան չայախ, պասմա, գումաչ, ատտառ, գանաօթ են. են. կ'ծախեն, զորս առաջ էսնաֆին %40 վեր գնով ծախած էին։ Ցիշեալ աճուրդին ապրանքներն էսնաֆներ թէեւ ուզեցին գնել բայց չյաջողեցան, որովհետեւ հասարակ երկրագործ յաճախորդին ծախելու արտօնուած էին։

—«Այս տարի թէեւ հունձքի մասին այնքան առատութիւն չունէինք, բայց գիւղացին սուղ գնով ծախելու յաջողեցաւ իր ցորենն ու ուրախ զուարթ է։ Օդերն յաջող երթալուն ժամանակին յաջող սերմնացան ըրաւ գիւղացին, եւ գոհացուցիչ արդիւնք կ'յուսացուի։»

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ կառավարութիւնը խնդրած էր Բ. Դռնէն որ Թուրքիայէ Ամերիկա ներածուած օսմ. գորգերն երբ ետ զրկուին, նորէն մաքսատուրք վճարելէ ազատ ըլլան։ Մաքսային վարչութիւնը պատասխանեց թէ անկարելի է ընդունիլ Ամերիկայի այս խնդիրն, ըստ որում դժուարին է որոշել թէ ետ զրկուած գորգերէն ո՞րը Թուրքիա չինուած է և ո՞րն օտար երկիր, եւ այսպիսի տնօրինութիւն մը կրնայ զեղծումներու տեղի տալ։

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Արդէն ծանուցինք թէ Ցակոբ էֆ. Ալլանեան ծրագիր մը մատուցած էր Մեծ-Եպարքոսութեան, որով կ'առաջարկէր ազգային մեծ վիճակահանութիւն մը կազմակերպել Համպուրկի և Պրունսվիքի վիճակահանութեանց նըման։ Առեւտրական և Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնն, որոյ կարծիքն հարցուցած էր Պետական Խորհուրդը, բացասական պատասխան տուաւ, ըստ որում բարեգործական նպատակաւ արտօնեալ վիճակահանութիւններէն զատ ուրիշ ամէն վիճակահանութիւնք, կայս. հրամանաւ, արգիլուած են բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ Վարչութիւնը, կայս. հրամանաւ, 8,000 ոսկի վճարեց ծովային նախարարութեան, ինչ ինչ ծախքերու համար զորս ըրած էր նոյն նախարարութիւն, օսմ. մարտանաւուց համար։

ԳԱՂԹՈՒՄ.— Բուլղ-Լամպըրս ընկերութեան Սէվէրն չոգենաւով 300 իսլամ գաղթականք նախընթաց օր Իզմիր հասան Միջերկրականէ։

ՌԷԺԻԻ պահականաւերն Իզմիրի ջուրերուն մէջ գրաւեցին երկու նաւակ, որք մաքսանենգօրէն ծխախոտ կ'պարունակէին։

ԱԼԻՒՐԻՆ գինը Ռուսիոյ մէջ 30 կոպէկի անկում մը կրեց։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ բուռն ցնցում մը զգացուեցաւ ամսոյս 22ին Նազիլլիի մէջ։ Ցաջորդ օրը ցնցումները կըրկնուեցան աւելի ուժգնութեամբ, բայց առանց վնաս պատճառելու։

—Ցունվ. 30ին Խարբերդի մէջ եւս երկրաշարժի ցնցումներ զգացուած են։

ԲԱՆՏԵՐԸ.— Բարձրագոյն հրամանաւ, դատարաններու նախագահներն ամիսն երեք անգամ և հարցաքննիչ դատաւորները մէկ անգամ բանտերն այցելելու պարտաւոր են։ Սակայն այս կարգերը կէտ ժամանակէ մ'ի վեր զանց կ'առնուէր։ Դատական նախարարութիւնն, իրողութիւնն իմանալով, խիստ հրամաններ տուաւ առ որ անկէ, օրինաց ճշդիւ գործադրութեան վրայ հսկելու համար։

ԱԶԴԱՐԱՐԱԳԻՐ.— Տպագրական Տեսչութիւնը վերջին անգամ ըլլալով ազդարարագիր ուղղեց, յունարէն Թահրիբոլոս լրագրին, հանդերձ յանդիմանութեան, ազդարարելով որ եթէ իրեն տրուած հրամաններուն ու հրահանգներուն նորէն անսաստէ, խիստ պատիժներ պիտի հրաւիրէ իր վրայ։

ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՒԹԻՒՆ.— Իզմիրի մէջ մեռնող տիկին Տէսբինա Բիւրէճի-օղ-

յու Հնուեւեալ գումարները կտակած է յունական հաստատութեանց. 60,000 ֆր. Իզմիրի յունական Եվանկէլիքմոս վարժարանին, 80,000 ֆր. յունական հիւանդանոցին, 40,000 ֆր. կեդր. վարժարանին, և 600,000 ֆր. Էնկիւրիի յունական դպրոցներուն, որ առատաձեռն հանգուցեալին հայրենիքն է։

ԱՒԿՈՒՍՏԱ ՎԻՔԹՈՐԻԱ հսկայ շոգենաւը, ինչպէս ծանուցած էինք, երէկ Իզմիրէ մայրաքաղաքս հասաւ, և չհասկ Վոսփոր երթալով, պտոյտ մը կատարել տուաւ իր զբօսաշրջիկ ուղեւորներուն, և ապա Սոյը-բազարի առջեւ խարսխեց։ Շոգենաւը դրօշներով զարդարուած էր, և մեծ կայմին վրայ Օսմ. դրօշը կ'ծածանէր։ Զբօսաշրջիկները շոգեմակոյկներով ցամաք ելան։ Առնք վաղը Ներկայ պիտի գտնուին Սելամլըքի արարողութեան։

ԵՄԷՆԻ նահանգին մէջ մշակուած գետախնձորն (բաթաթէս) 10 տարի տասանորդական տուրքէ ազատ պիտի մնայ կայս. հրամանաւ։

ԱՐՋԱՌԱԽՏ .—Սելանիկի առողջապահական բժիշկը կ'ծանուցանէ թէ Թէքրոչ գաւառակին Պէհուլէ գիւղին եզներուն մէջ ախտախտ ծագած է։ Իսկ Սուրիական Տրիպոլսոյ առողջապահական բժիշկը կ'իմացնէ թէ Պասիտէի գաւառակին անասնոց մէջ համաճարակ չի տիրեր, այլ երաշտութեան և խոտի չգոյութեան պատճառաւ մեռած են 2000 ոչխար։ Քաղաքապետութիւնը կ'ծանուցանէ թէ արջառախտը կ'շարունակէ Սիլիվրիի գաւառակին Ջավուշլու գիւղին մէջ։

ՊԱՇՏՕՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Անատոլուի երկաթուղւոյ ընկերութեան Սիրքեճիի կայարանին մէջ, մաս մը վաճառականական հակեր մաքսային դէտերու կողմէ քննուելէ վերջ, կապար կնիքով կնքուած և մավունան դրուած էին, Հայտար փաշա փոխադրուելու համար։ Սակայն ի վերջոյ կասկածի մը վրայ, նոյն հակերը նորէն քննելով, կարգ մ'արգիլուած նիւթեր գտնուեցան ու գրաւուեցան։ Այս խարէական գործին մէջ մաս ունեցող դէտերը՝ Ալի եւ Շաքիր էֆէնտիք՝ պաշտօնանկ եղան։

ՊԷՀԷՍՆԻԻ ՀՐԴԵՀԸ. — Պէհէսնիէ (Խարբերդ) տրուած լրոյ նայելով, Յունվ. 31 ին տեղւոյն շուկային մէջ պատահած հրդեհէն այրած են 80 խանութ եւ 1 սրճարան, որոց արժէքը 2,000 ոսկիէն աւելի է։ Սակայն ո՛չ մարդու վնաս կայ և ոչ ալ ապրանքի։

ՅԱՒԽԱԲԱՑ մէջ հրատարակուող պաշտօնական լրագիրներն եւս, Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, ուրիշ լրագրերու նման քաղաքատարական վարձք պիտի վճարեն, եթէ մի և նոյն գաւառին մէջ տեղէ տեղ զրկուին օսմ. թղթատարութեան միջոցաւ։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ .—Իտալական Բարեգործական Ընկերութիւնը կառավարուած հաստատութիւն մը պիտի հիմնէ։

—Կայս. արտօնաւոր Բոմպէի Դ.ագի ԱՆ մէ Մուխթար փաշա յառաջիկայ Գշ. օր կոչունք մը պիտի տայ ի պատիւ Եգիպտական Նախարարութեան։

—Խտիվն անցեալ Շբ. օր անձամբ կատարեց Եգիպտական Պանքայի շէնքին հիմնարկէքն, ի Ներկայութեան նախարարաց, օտար հիւպատոսաց և Խտիվական գերդաստանի անդամոց։

ՌՈՒՆԳԱԲԱՆԻ կամուրջին դիմացի զինուորական պահականոցը պիտի ընդարձակուի։ Կառավարութիւնը պիտի գնէ մօտը գտնուած քանի մը սրճարանները։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ Վարչական Խորհուրդը, կայս. Բամպաէբին Ներկայութեամբ, Նախընթաց օր ի նիստ գումարուելով, գլխաւորապէս զբաղեցաւ Գերման պատուիրակին առաջարկով. այն է՝ Վարչական Խորհրդոյ նախագահն այսուհետեւ ընտրական դրութեամբ ընտրել, մինչեւ ցարդ Մուհարրէմի կայս. Ֆերմանին 15րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, Անգլիացի և Ֆրանսացի պատուիրակները կարգաւ կ'վարեն նախագահի պաշտօնը։ Միծատրամութիւնն եկարգելով, շարունակութիւնն ուրիշ օրուան թողուեցաւ։

ԷՅՈՒՊԻ փողոցներն ի մօտոյ օդային կազով պիտի լուսաւորուին։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ նախարարութիւնն Հնդկաստանէ բերել տուաւ «...» կոչուած բոյսին հունտ, որ Եւրոպական գործարաններու մէջ բրդեղէն ու մետաքսեղէն հիւսուածները մաքրելու կ'ծառայէ։ Այս հունտ պիտի զրկուի Սուրիոյ, Ատանայի և Մուսուլի նահանգներն, և երկրագործներուն պիտի բաշխուի, մշակութիւնը փորձելու համար։

ՑԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.—Երէկ ժամը 12ին միջոցները Բ. Դրան Պողոտային վրայ փողագրիչ Մէհմէտ Ալիի խանութին մէջ Թուրք մը յանկարծամահ եղաւ։

ԿԱՅՍ. ՆԵՐՈՒՄ շնորհուեցաւ Սինոպի մէջ բանտարկեալ երկու Թուրքերու։

ՊԱԼՔԷՍԻՐԻ բանտէն մաս մը բանտարկեալք փախած, և բանտապահք այս պատճառաւ առժամապէս պաշտօնանկ ըլլալով, հարցաքննութեան ենթարկուած էին։ Պրուսայի ընդհ. դատախազութիւնն այս մասին քննութիւն բանալով, սուղիր է թէ բանտին պահապանք մաս չունէին բանտարկեալոց փախուստեան գործին մէջ, և հետեւապէս բանտապահները վերահաստատուեր են իրենց պաշտօնին մէջ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ Վարչութիւնն հելլենական սահմանագլխին վրայ մաքսատուներ պիտի հաստատէ որոց կեդր. Վարչութիւնը պիտի գտնուի Եղասոնայի մէջ։ Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ և կայս. վաւերացմամբ, 70,000 ղշ. յատկացուեցաւ մաքսատուներու շինութեան համար։

ՇԻՇԼԻԻ ՄԷՋ այս չարթու սոսկալի ոճիր մը գործուեր է հետեւեալ կերպով.—Մարդուն մէկը 15—16 տարեկան տղու մը հետ երկու-երեք ամիսէ ի վեր անկանոն ընթացքներուն մէջ գտնուեր է և ուզեր է, կ'ըսուի, ազատիլ այն նիւթական թէ բարոյական բեռէն. ուստի անցեալ օր Օսման պէյի զբօսարանին մէջ տղան գինովցնելէ ետքը կ'առնէ կ'տանի, և ամէն ծայրայեղութիւնը վերջացնելէ ետքը, սուր դանակով մը տղուն այլեւայլ անդամները կ'կտրէ կ'նետէ եւ տղան կ'թողու արիւնլուայ եւ մարած վիճակի մէջ։ Բարբարոսապէս, աչալուրջ ոստիկանութիւնը ժամանակին կ'իմանայ ոճիրն, եւ յիշեալ անձը կը ձերբակալուի։ Իսկ տղուն վիճակն յուսահատական է։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ռոտոսդոցիք անգամ մ'եւս հաստատեցին գործքով թէ Պոլսոյ մերձակայ վիճակներուն մէջ Հայ. Եկեղեցւոյ ամէնէն զգայուն զաւակներն են։ Երբ վաւերական կերպով լսեցին ու համոզուեցան թէ Վանայ մէջ աղքատութիւնը սաստկացեր է, ինքնաբերաբար 51 ոսկի հանգանակեցին մէկ քանի օրուան մէջ, եւ ղրկեցին։ Մասնաւոր հրաւէրներու, կոչումներու չսպասեցին։ Նիկոմիդիոյ, Պրուսայի, Ատաբազարի. Ագր. Պոլսոյ կողմերէն այնպիսի ձայն մը չլսեցինք դեռ։ 1896ի աշնան և յաջորդ սաստիկ ձմրան մէջ ալ, Ռոտոսդոցիք առաջին եղան գաւառացի կարօտելոց համար հանգանակութիւն ընող եւ շուտով նպաստ հասցնող։ Առաջին և ամէնէն մեծաքանակ չէքերը զորս Բիւզանդիոն միջոցաւ գանձեց Պատրիարքարանն և ղրկեց գաւառները՝ Ռոտոսդոյէ եկածներն էին։ Վերջապէս երբ որբերուն համար բան մ'ընելու հարկը ճանչուեցաւ, մերձակայ թեմերուն մէջ ամէնէն առաջ Ռոտոսդոն էր որ՝ Ագր. Պոլսոյ հետ միատեղ՝ գործնական բարիք մ'ըրաւ, սա տարբերութեամբ որ Ագր. Պոլսեցիք իրենց որդեգրած որբերն իրենց քով կ'պահեն, իսկ Ռոտոսդոցիք՝ գաւառի մէջ, տեղւոյն վրայ։ Այս տեղ եւս Ռոտոսդո գովելի կերպով զանազանեցաւ Նիկոմիդիոյ և Պրուսայի աւելի բազմահայ և աւելի բարեկեցիկ վիճակներէն. զի ո՛չ Նիկոմիդիոյ վիճակը ցարդ բան մ'ըրաւ որբերուն համար, ո՛չ ալ Պրուսայի վիճակը, թէպէտ երկուքն ալ ունին իրենց օրինաւոր Առաջնորդներն, որոնցմէ կրնար սպասուիլ իրենց յորդորներով լնուլ ժողովրդային եռանդին պակասն՝ համազգային կարեկցութեան ու մարդասիրութեան այսպիսի գործի մը սատարելու համար։ Սա պարագան եւս պատիւ կ'բերէ Ռոտոսդոցիներուն որ անոնք մեծաւ մասամբ երկրագործ ժողովուրդ մ'են, որոց մէջ կարդալ գրելու կարողութեան հետ ընթերցասիրութեան ճաշակն ալ այնքան զարգացած չեն, որքան զարգացած են Նիկոմիդիոյ, Ատաբազարի, Պարտիզակի նման աւելի կրթեալ կեդրոններու մէջ։ Ագոր հակառակ. Ռոտոսդոցիք ի բնէ աւելի զգայուն են, և կ'բարեբարին աւելի իրենց զգացումներէն շարժիլ քան իրենց մշակեալ իմացականութենէն։ Ահա՛ ժողովուրդ մը որ շատ լաւ «խմոր» ունի։ Անոր կրթութեան ու զարգացման համար ո՛րչափ ծախք և ջանք ըլլայ՝ կ'արժէ։

—Գարթմալէ երէկ մեզ գրուած նամակ մը եւս կ'հաստատէ անցեալ օր Նիկոմիդիայէ մեզ հաղորդուած լուրը թէ՝ հակառակ բոլոր զրոյցներուն՝ Գուրտպէլէնի մէջ բաց ի Ամրակում վրդ.էն ո՛չ ոք կաթոլիկ եղած է։

—Կիրակի օրը խանութը, վաճառատունը, գրասենեակը գոց պահելու քրիստոնէական և մարդասիրական դրութիւնն ո՛րքան ընդհանրացած է Պոլսոյ միւոլնէից մէջ որ մեր ընթերցողներ անշուշտ զարմանքով պիտի լսեն թէ Կովկասի Արմաւիր քաղաքին մէջ կիրակին չեն բանիր Հայերը։ Բոլորն ալ խանութները, գրասենեակները բաց կ'պահեն կիրակին։ Հայ. Եկեղեցւոյ մեծ տօներն ալ այնպէս կ'անցընեն ինչպէս չորեքշաբթին և ուրբաթը։ Հիմա, տեղւոյն զարգացեալ երիտասարդութիւնն, իր գլուխն ունենալով Տ. Թուէլեան քահանան, յարատեւ ջանքեր կ'ընէ քաղաքին մէջ կանոն դնել տալու որ կիրակի և մեծ տօնի օրեր վաճառատունք են. փակ մնան ... օր, մինչեւ որ ժամերգութիւնք վերջանան, և գրագիրները, ծառաներն են. կարողանան գէթ այն օրեր անխափան եկեղեցի երթալ։ Այս քրիստոնէական դրութիւնը վերջնապէս ընդունել տալու համար, կ'սպասուի Արմաւիրի վաճառականաց գլուխ Պ. Աղեքսանդր Աֆանասիչ Տարասեանին Մոսկուայէ դարձին։ — Կ'գովենք Արմաւիրի Հայերուն գործասիրութիւնն և աշխատասիրութիւնը։ Բայց կիրակին պահելն ո՛չ միայն քրիստոնէութեան եւ մարդկութեան այլ և քաղաքակրթութեան բարձրագոյն սկզբունք մ'է, քանի որ մարդս գրաստական աշխատութեան համար չէ, և ո՛չ միայն կազդուրման ու զուարճութեան կարօտ է. այլ և իր հոգիին ու իր մտքին ալ պահանջումներն հոգալու իրաւունք և պարտականութիւն ունի։ Եւ յետոյ, Արմաւիրի Հայերը, կիրակիները զոհելով և լոկ մեքենական կեանք մը վարելով, միթէ աւելի՞ բարեկեցիկ են, աւելի՞ քաղցրը են քան կիրակի պահող կովկասեան ուրիշ քաղաքներու ազգայինները։

—Մէրվի (Կեդրոնական Ասիա) Հայոց նորաշէն եկեղեցւոյն հաշիւներն հրատարակուած են Տփղիսի լրագիրք։ Մուտքի կողմն աչքէ անցընելով, կը տեսնենք որ հասոյթի միջոցներ եղած են՝ ի մէջ այլոց՝ (Ա.) Զորրհնեաց տօնին խաչը ջուրէ հանելուն հասոյթն, և (Բ.) Զատկին վարագոյրը բանալ տալու հասոյթը։ Ասկէ կ'հասկցուի որ «Խաչը ծախելն» և «վարագոյր բանալու իրաւունքը ծախելը», որոց դէմ Շուշայի Նամակագիրը կ'բողոքէր անցեալները, գոյութիւն ունին Կովկասի Հայոց մէջ ալ, և անոնցմէ անցած են Կեդր. Ասիոյ Նորակազմ հայ գաղթականութեան, որ իր եկեղեցիին համար իբրեւ հասոյթի վաստակելի միջոցներ նշանակած է զանոնք իր եկեղեցին մէջ։ Գանձանակի հասոյթը քիչ եղեր է. որովհետեւ Մէրվի եկեղեցին, ազգայիններուն քիչուորութեան պատճառաւ, տարւոյն մեծ մասը փակ կ'մնայ եղեր։ $2\frac{1}{2}$ տարուան մէջ եկեղեցին ընդ ամենայն 716 Րուբ. մուտք ունեցեր է։ Մէրվի Թեմը կախում ունի Աստրախանէ, եւ Մէրվի Հայերը կ'գանգատին որ թէեւ իրենց առաջնորդ Արիստակէս եպս. Սեդրակեան Մէրվ այցելեց և իր հօտին պէտքերը տեսաւ, բայց բան մը չըրաւ, եւ միայն 600 Րուբ.էն աւելի բեռ մը պատճառեց, այն է՝ իր ընդունելութեան համար եղած ծախքը։ Միակ քահանայ մ'ունին Մէրվի Հայերն, եւ քահանայ ու ժողովուրդ սաստկապէս կ'ատեն զիրար։

—Նոր Նախիջեւանի Ս. Խաչ վանքին պարտէզն այս օրերս աճուրդի դրուելով, տարեկան 1,200 Րուբ.ի վարձու տրուեր է նախորդ վարձակալին, այսինքն՝ այս տարի 500 Րուբ. աւելի։ Վանքին 300 դեսեադին հողն ալ 10 տարուան պայմանաժամով վարձու տրուեր է, առաջին հինգ տարին 1,200 Րուբ.ի, ետքի հինգ տարին 1,500 Րուբ.ի տարեկան։ Այս թուանշաններ ալ նախորդներէն 600 Րուբ. աւելի են։ Արդի վանահայր Տ. Մուշէ Վրդ. կ'գովուի այս կերպով 1,100 Րուբ. աւելցնելուն համար վանքին տարեկան եկամուտը։

—Արմաշու դպրեվանուց փոխվանահայր Տ. Եղիշէ Եպս. Դուրեան Նամակ մը գրելով ծանուցած է Ս. Պատրիարք Հօր թէ, Ճանիկի գիւղերուն վրայ քահանայ ձեռնադրուելու համար Արմաշ զրկուած երկու ընծայացուները 6 ամիս դպրեվանքի մէջ կրօն. ուսմանց հետեւած են, և ինք ձեռնադրութիւնը կատարելով մին կոչած է Տ. Արիստակէս եւ միւսը Տ. Վրթանէս։

—Աղթամարայ վանքի Որբանոցն արտասահմանի բարեպաշտ ազգայնոյ մը հոգածութեան տակ դրուած է ամսական $12\frac{1}{3}$ ոսկի ծախքով։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(Շար. ...ին Գանձանակաց Ցուցակին)

Տէորք՝ Գրիգոր Մելիտոսեան 50 ղշ., Թուրէն Էգեյեան 48, Պօղոս Էքսէրճեան 47.50, Մկրտիչ Ս. Մանուկեան 46.75, Ստեփան Պագալեան 44.75, Օր. Նուարդ Նշանճրգեան 44, Գայսէրեան Եղբարք 43.25, Նշան Փափազեան $41.62\frac{1}{2}$, Նազար Երամեան 41.25, Գարեգին Չէրքէզեան 41.25, Կարապետ Մազուլեան 41.25, Յովհաննէս Եազճի Պէկեան 41, Բարսեղ Սթամպոլլեան 40.50, Անդրանիկ Ահարոնեան 40.25, Սահակ Ապրօ 40, Խաչիկ Բէբիձեան 39.50, Համբարձում Գազազեան 38.25, Յարութիւն Տէր Մովսէսեան 38.25, Միհրան Անտոնեան 37.50, Յարութիւն Շէրպէթճեան 36.75, Տիկ. Բէհպէ Ֆրէնկեան 35.75, Տիգրան Արզուեան 35.25, Վարդան Պարտիզպանեան 34.75, Գէորգ Յովակիմեան 34.50, Կարապետ Րէյիզեան 34.50, Յովհաննէս Նուրեան ի Մազրգիւղ 34.25, Եղիազար Մելիքեան 34.25, Եփրեմ Չիչէքճեան 32.50, Գրիգոր Բէյնիրճեան 31.75, Երուանդ Լաթիֆեան 31.50, Հրաչեայ Ջամէեան 31.50, Յարութիւն Գավազօղլու 31.25, Սեդրակ Թագւորեան 30.25, Յովհաննէս Տէմիրճիպաշեան 30, Աբրահամ Ջաքարեան 30, Մանուկ Միքայէլեան 29.25, Առաքել Գրիգորեան 29.25, Ստեփան փաշա Ասլանեան 28.75, Նշան Ալեանաքեան 28.75, Սարգիս Տէմիրճիպօլեան 28.50, Գառնիկ Տէօքմէճեան 28.50, Պ. ... Մկրտիչեան 28, Խաչիկ Մանեասեան 28, Գալուստ Գույումճեան 27.50, Յարութիւն Բէօյեքեան 27.50, Տիգրան Թօգաթեան 27.25, Գրիգոր Սերովբեան 27.22, Յակոբ Բէլէկեան 27, Տգ. Արզումանեան 26.75, Միքայէլ Մոլլասեան 26.75, Նշան Մազլըմեան 26, Յարութիւն Մուրատեան 26, Գէորգ Սապօնճեան 25.75, Միհրան Ալէքսեան 25.25, Աբրահամ Տամլաճեան 25.25, Յարութիւն Փաշիկեան 25, Աբրահամ Սօլախեան 24.50, Ռոլեան Կիւմիւշեան 23.75, Կարապետ Աւետիսեան 23, Յարութիւն Ալթըբարմաքեան 22.75, Կարապետ Տամատեան 22.75, Մագուստ Նորլըեան 22, Յակոբ Իւթիւճեան 21.75, Նիկողոս Զիզմէճեան 21.25, Ռուբէն Սէմէրճեան 21, Ստեփան Հէքիմեան 20.75։ (Շարունակելի)

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Միջանկեալ ... վրայ.— Անոնք որ մարմնի մէկ անդամին կորսուած են, չեն կրնար տիպարութիւնին, թերութիւնն ծածկել. օրինակի համար, կարելի չէ փայտէ ոտք մը սրունք մը պատրուակել։ Այսպէս չէ սակայն՝ երբ խնդիրը մարդկային կազմութեան ոչ նուազ կարեւոր մասերուն վրայ ըլլայ։ Ցաւելուածն ու շինովին կամ մրուեստականը մեծ յառաջդիմութիւն ըրած է, կեղծամ կրող կիներու թիւը չենք կրնար հաշուել. Նոյնչափ դժուար է սահմանել կեղծ ակռայ կրող մարդոց թիւը։ Այսու ամենայնիւ ինչ որ արտակարգ է՝ միեւնոյն տգիտութիւնը կ'տիրէ ապակիէ աչք ունեցողներու նկատմամբ, թէեւ կ'թուի թէ դիւրին պէտք էր ըլլալ ճանչել։ Այս բանի պատճառը կրնանք վերագրել խարդախութիւններու բազմութեան՝ որ ընդհանրապէս չի կարծուիր, բայց զոր վիճակագրութիւնը կ'հաստատէ։ «Բոզմօս» ֆրանսերէն գիտական թերթի մը տուած տեղեկութեանց նայելով՝ Գերմանիոյ մէջ ամէն տարի 2 միլիոն ապակի աչքեր կ'շինուին. Ֆրանսա ալ տարուէ տարի 600,000 հատ կ'արտադրէ, որոց 300,000ը միայն մէկ գործարանէ կ'ելնէ։ Եթէ խորհինք որ ապակիէ աչք մը շուտով չաւրուիր, եւ թէ՝ կորսուելու պատահականութիւնը շատ քիչ է, եւ միանգամայն ապակի աչքերը նորաձեւութեան ենթակայ չեն եւ չեն կրնար ըլլալ, մարդ իբրովի կ'հարցնէ թէ ո՞ւր կ'երթայ այնքան շինովի աչքերու սպառումը։ Իրաւ է որ այս մեծաքանակ արհեստական աչքերու մեծ մասը՝ պաճուճապատանքներու մօտ դէմքերուն, և յարդով լցուած կենդանիներու են. կ'գործածուի, բայց պէտք է չէ այդ թիւը չափազանցել, քանզի այս պիտոյքի համար քանի մ'ապակեգործարանք շատ սատարուն ապրանքներ կ'արտադրեն որ վերջապէս քանակութենէ դուրս են։ Վերջապէս», ըստ որում կայր մը չկայ որ ապակիէ աչք մը գործածել մտաբերէ, և անոնք որ կ'գործածեն՝ հազիւ մը միայն կ'գնեն, մանաւանդ որ շատերն ալ արհեստական այս գեղեցկութիւնը կ'անգոսնեն, ըսել է թէ կեանքի ժողովրդոց մէջ միայն մեծ թիւ մը պէտք է ըլլայ։ Արհեստական աչքի այս չափազանց գործածութիւն այնչափ զարմանալի է մանաւանդ՝ որ գործածողներուն անպարծ զգուշակութիւն մը միայն կուտայ։ Երեսուն տարի մը կայ որ՝ պառաւ կին մը իր ակնաքայծի խստապահանջութեանց դէմ դատավարութեան դիմելով, կ'ըսէր. «Կեղծ ատամներ ունիմ որ ուտելու ծամելու կ'ծառայեն ինձ. կեղծ սրունք մ'ունիմ, որով կը քալեմ. կեղծամ մ'ունիմ որ գլուխս կ'ծածկէ կ'պատսպարէ։ Այս պարոն ինծ շինովի ապակիէ աչք մ'հայթայթեց, բան մը չեմ տեսներ, բայց եւ այնպէս մեծ գումար մը կ'պահանջէ. կ'խնդրեմ որ դատաւորը անոր ապօրէն պահանջն, եւ անշուշտ արդարութիւնը տեղը պիտի ըլլայ»։ Միթէ քիչ մ'իրաւունք չունէ՞ր այդ կին։

Ալէօլանձեան ... .—Բարիզի զինուորական կառավարիչը վերջին օրերս լաւ հնարք մը, միջոց մը ի գործ դրեր է որ բոլոր առողջապահերու և հակալքօլական ընկերութեանց անդամներու անշուշտ մեծ ուրախութիւն պատճառած պէտք է ըլլայ։ Հրաման ըրեր է որ Բարիզի բովանդակ պահականոցներն, ամէն զօրանոցները բազմաթիւ պատկերազարդ ազդագիրներ փակցուին՝ մարդկային կազմութեան վրայ ալքօլի պատճառած աւերմունքն ու վնասները գինուորներու որոշ ցուցադրող։ Նոյն պատկերազարդ ծանուցագրեր՝ որ բոլոր բնակիկից զօրքերու, պահականոցներու, օթեւաններու, իջեւաններու, ճաշարաններու, թղթատարներու և բոլոր աչքի զարնելու տեղուանք փակցուած են, մէկ կողմէ ալքօլամոլներու աղիքներուն և փորոտիքներու ցաւալի վիճակը, միւս կողմէ ալ որոշ եւ յայտնի կերպով մը ըմպելիքի ժուժկալ և զգուշաւոր մարդոց ներքին քաջառողջ կացութիւնը կ'ցուցադրէ եղեր, եւ պատկերներուն հետ կարճառօտ տեղեկութիւն մը մանրամասն կ'բացատրէ եւ կ'թուէ ալքօլի աղետաբեր արդիւնքն ախտաբանական տեսակէտով, եւ ալքօլականութեան հետեւանքը բարոյական տեսակէտով։

Անցեալ 1898ի Գաղղիոյ դրամական արտադրութեանց ... .—Դրամական շրջաբերութեանց քննիչ մասնաժողովոյ մը տարեկան տեղեկագրութիւն մը անցեալ 1898 տարւոյ շրջանին մէջ ֆրանսական դրամական վարչութիւնը 97,874,293 կտոր ոսկի, արծաթ և անագապղնձէ ստակ արտադրեր է Ֆրանսայի մէջ, 269 միլիոն 16,647 ֆրանքի արժողութեամբ։ Այս գումարի մէջ են ոչ միայն գաղղիական ոսկիներն, այլ միանգամայն գաղղիական Հնդկաչինի, Թունուզի իշխանութեան, Հապէշի, Լիխթէնշթէյնի, Մարօքի, և նոյն իսկ Ռուսիոյ համար տպուած և արտադրածներն, որոյ պիտոյից համար անցեալ տարի Գաղղիոյ մէջ կոխուեր է հինգ միլիոն մանր արծաթ մէկ ռուպլինոց։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՀՌՈՄ, 7 Մարտ.—Մարքօ Բոլօ զրահապատ յածանաւն եւ Էդնա, Էլպա, Բիէմոնդէ և Ամերիգօ-Վէսպուչի չորս մարտանաւք, որոց մէջ կան 1583 Նաւաստի, 50 խոշոր թնդանօթ, դէպ ի Չինաստան ճամբայ ելած են Սանմոնի ծովախորշը բռնելու։

ԲԷՔԻՆ.— Սանմոնի ծովախորշին թողման առթիւ՝ Իտալիոյ պահանջումը մերժուած ըլլալով Չինաստանի անքաղաքավար եւ դիւանագիտական սովորութեանց հակառակ եղանակով մը, Բէքինի իտալական Ներկայացուցիչը մերժեց այլեւս ուղղակի բանակցիլ Զունկ Լի-Եամէնի հետ։ Այսօր Նախարարը Դիէն Զինէ վերադարձաւ։

ՊԵՐԼԻՆ. — Նաւատորմին վերին հրամանատար ծովակալ Քնօր պաշտօնէ դադրեցաւ իր խնդրանաց վրայ։

ԲԱՐԻԶ.—Ծերակոյտին մէջ նորընտիր նախագահ Ֆալիէռ ճառ մ'արտասանեց։ Գովեց զԼուպէ, Հանրապետութեան Նախագահն, և յայտարարեց թէ Ծերակոյտին համար պատիւ մ'է պատասխանել այն կոչման զոր Լուպէ ուղղեց Խորհրդարանին։ Ֆալիէռ յոյս յայտնեց թէ հեռի չէ այն օրն որ Ֆրանսա տեսնէ վաղանցիկ դժուարութեանց անհետանալը։ Ֆրանսական ազգն իր վստահութիւնը վերցուցած չէ բանակէն, որ բնաւ չեղած չէ իր պարտաւորութենէն, և որ սիրով պիտի ընդունի արդարութեան վճիռը։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԹՈՒԼՈՆ, Մարտ 8.—Կարելի եղած է հաստատել թէ անծանօթ մարդիկ հրացէն պարպեր են վառօդարանի պահակին վրայ։ Վառօդարանի պատերուն վրայ ուժանակի փամփուշտներ գտնուեր են։ Զօրավար ժավուաէ կ'շարունակէ իր քննութիւնը։

ԲԷՇԴԱ. —Կայսերական հրովարտակով Մաճառ դահլճին Նախորդ Նախագահ Պաւոն Պանֆի արքունեաց առաջին Մարէչալ անուանուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Մանիլայէ կ'հեռագրուի թէ սպանիայի զօր. Ռիօս հրաման ընդունեց սպանիական կառավարութենէն 2 միլիոն տոլար առաջարկել Ակինալտոյի՝ իբրեւ փրկանք սպանիացի գերիներուն։

ՄԱՏՐԻՏ.— Հաւանական կ'երեւի թէ Ապրիլին լրանալէ կորտէսները պիտի վճարուին հրովարտակի մը միջոցաւ, զոր կառավարութիւնն յետոյ վաւերացնել պիտի տայ նոր Խորհրդարանին։

ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ.— Ամերիկայէ եկած լուրեր բամպակի գնոյն վրայ բարձրացում ցոյց տալով, մեր հրապարակին վրայ եւս վերջին գինն եղաւ $3\frac{27}{61}$։ Երէկ գոցուած էր $3\frac{25}{61}$։

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Մարտ.—Լոնտոնի սակարանին մէջ, հաշուեյարդարութիւնը դժուարութեան չի բախիր։

ԳԱՀԻՐԷ.—Խտիվը յառաջիկայ տարի մինչեւ Ֆաշոտա պտոյտ մը պիտի կատարէ։

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑԸ

վերջերս խիստ Նպաստաւոր պայմաններով Ռամակի թղթի և պահարանի մեծաքանակ գնումներ ըրած ըլլալով, կը հրաւիրէ իւր պատուարժան յաճախորդներն և առհասարակ մայրաքաղաքիս ու գաւառաց առեւտրական դասն օգտուիլ այս բացառիկ առիթէն։

Սովորաբար հրապարակի վրայ ծրարը 20 ղրշ.ի վաճառեալ թղթի մը

1000 ԹԵՐԹԸ 35 ՂՐՇ.

իւրաքանչիւր թերթի վրայ գնողին անունը, հասցէն եւլն. մէկ կամ աւելի լեզուներով ՏՊԱԳՐԵԱԼ։

Խիստ ընտիր թուղթ 1000ը 40 և 50 ղրշ.ի։

Նոյնպէս գնողին հասցէն իւրաքանչիւրին վրայ ՏՊԱԳՐԵԱԼ

1000 ՊԱՀԱՐԱՆԸ 28 ՂՐՇ.

Փութացէք օգտուիլ այս բացառիկ առիթէն՝ որ միայն կարճ ժամանակի մը համար է։

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Ֆինճանճըլար, Կ. Պոլիս, 72

20—11

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ.	Օ. Ո.	25	$20\frac{1}{8}$
Ամէնէն բարձր գին	»	25	22
Ամէնէն վար գին	»	25	$20\frac{1}{2}$
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	121	$\frac{3}{8}$
Ամէնէն բարձր գին	»	121	$\frac{5}{8}$
Ամէնէն վար գին	»	121	$\frac{1}{4}$

ԲԱՑՈՒՄ 25 Փետր.

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ. Օ. Ո. Գ. Կ.		25	22
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	121	$\frac{3}{4}$
Քաէտի Ժէնէրալ Օթթմ.	Օ. Ո.	6	20
Երկրագործական Պանքա	»	8	38
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	4	10
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո.	4	09
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	727	32
» ժուիսանս	»	232	35
» պարտաթ.	»	503	—
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	»	297	—
Թարաֆ Կ. Պոլսոյ	»	470	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Թոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	—	70
« ութ օրուան	»	1	87

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87	21
Անգլիական ոսկի	»	110	03
Բոլ Էմբէբիալ	»	90	10
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	03
Քրիմիօ	»	51	06
Մէթալիք	»	96	10
Ռուպլ թղթադրամ	Օ. Ո.	8	56

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109	37
Բարիզ 3 »	ֆր.	22	95
Ֆիորին մանտա	»	10	$86\frac{1}{4}$

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Մարտ

Օսմ. Քոնս. Սէռի Բ.	Ա. Ո.	47	50
» » » Դ.	»	27	87
» » » Դ.) բաց.	»	23	63
» » » Դ.) գոց.	»	23	56
Փոխառութիւն Գասապա	»	84	—
» Օսմ. $3\frac{1}{2}$%	»	101	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12	87
Այտընի երկաթուղի	»	12	—
Եգիպտական միացեալ	»	108	25
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	110	43
Հելլենական 5 %	»	44	25
Մոնօբոլ Հելլենական 4 %	»	50	25
Ռանթ » 4 %	»	37	75
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	95	—
» Նոր » 6 % 1892	»	94	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	45
Դրամազեղչ	»	3	—

ՊԵՐԼԻՆ, 8 Մարտ

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	99	—
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	120	70
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	99	75
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	27

ԲԱՐԻԶ, 8 Մարտ

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ.) բաց.	ղրշ.	23	75
Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ.) գոց.	»	23	75
» » Բ.	»	48	10
» » » Գ.	»	23	02
Օսմանիյէ	»	425	—
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	123	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	575	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	103	15
Քաէտի Լիոնէ	»	887	—
Պանք տը Բարի	»	995	—
Իտալական Ռանթ	»	95	10
Սպանիական արտաքին	Ա. Ո.	56	70
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	24
Դրամազեղչ	»	3	—

ՎԻԷՆՆԱ, 8 Մարտ

Փոխան. Բարիզի վրայ	ֆիոր.	47	85
» Լոնտոնի վրայ	»	120	80
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	62	90
Օսմ. Ռէժի	»	143	50

Գոսապեան դեղավաճառատան Դ. երեսի ծանուցումը կարդացէք։ 3—2

A LA BRODEUSE AU FIL D'OR

MARQUE DÉPOSÉE

FONDÉE EN 1888

Ա ԼԱ ԲՐՈՏԷՕԶ Օ ՖԻԼ Տ'ՕՐ

Վաճառատուն ամէն տեսակ ասեղնագործութեան և արդուզարդի Հէրբէրեալ Նիւթոց

ՀԻՄՆԵՑԵԱԼ 1888

ԱՐԹԱՒԻ Ա. ԽՈՒՄԱՐԵԱՆ

(ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾ)

Կ. Պոլիս, Մէծ-Շուկայ, Գալքաթճըլար, Նումր Օսման Թիւ 11 և Եաղճի Խան Թիւ 10

Այս վաճառատան մէջ կ'գտնուին Ֆրանսայէ բերուած ասեղնագործութեան և արդուզարդի նիւթեր, սրմայ կլապտան, փուլ, թրթռ, ճարոնական ոսկեթել, գարտոնէ, D. M. C. նիշով լուացքի համար մետաքսներ և զօթօններ գոյնզգոյն եւ գորտոն, փիւսկիւլ, Ալճէրիայի և Փլօչ մետաքս, բուրդեր, էդամին և պարզ զանրվաններ, սատամրաներ. Ֆրանսական ընտիր հատեղէններ են, որք կ'վաճառուին մեծ և փոքր քանակութեամբ։ Կ'գտնուին նաև ոթլազ և թաւիշ, եւ ասոնց վրայ բանուած ամէն տեսակ Նրբաճաշակ ձեռագործներ ի պատրաստի։ Վաճառատունս կ'ստանձնէ նաև հարսանեաց օժիտի վերաբերեալ ամէն տեսակ ասեղնագործական յանձնարարութիւններ նրբութեամբ եւ խնամով պատրաստելու պայմանաւ։ Ազգային վարժարանաց համար մասնաւոր զեղչ։ Ունի նաև իր մասնաւոր գծագրիչն ի գլխաւորութիւն յարգոյ յաճախորդաց։

ԿՈՋՄՈՋ Ց. ՊԷՅԼԻԿՃԵԱՆ

ՄՐՑՈՒՄ ՃԱՇԱԿԻ · ՄՐՑՈՒՄ ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՈՐ ԿԱՐԵՒՈՐԱԳՈՅՆ Է ՄՐՑՈՒՄ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ

Կօշկակարի հանրածանօթ սոյն Տունն որ պատրաստ է փափկանաչակներն գոհացնելու՝ դրամական անձկութեան պատճառաւ չաբաթական մասնավճարներով և 100 էն 20 կանխավճարով պատրաստ է վարկեր բանալու ամէն այն պատուաւոր յաճախորդաց որք բազմաթիւ վրայ կամ ու և է վաճառատան լը տէրն են և կամ միևնոյն տան արամադրութեան տակ կը գործեն։

Ան եւորդ կը համարի ամէն կարգի և ճաշակի կօշիկներու տաւելութեանց վրայ չատագանութիւններ։ Անմրցելի եղանակաւ կաղ ոտքերն կը հաւասարեցնէ։ Օրօրոցի մանկանոյն ծռած ոտքերն մէկ զոյգ արուեստական կօշիկով ապագայ անպատեհութենէ զերծ կը պահէ։ (Նուրր)ը մասնաւոր դեղով կը դարմանէ։ Դիմել՝ Սիրքէճի Եալըզ Օթէլի կից Թիւ 12 Վաճառատունը։ 50—9

ԿԱՂ ԴԱԼ . . . . ԵՒ . . . . ՀԱՒԱՍԱՐ ՈՏՔՈՎ ԵՐԹԱԼ

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ին կայս. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ — ԿԵԱՆՔ — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ — ԱՐԿԱԾ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս [illegible] — Ղալաթիա, Բօրաքին վրայ ([illegible]) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար [illegible]

ՄՈՒԶՈՒԱԼ ԼԱՅՖ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԱՇԽԱՐՀԻ ԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1842 ԻՆ Ի ՆԻՒ—ԵՈՐՔ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝ 1,314,000,000 ՖՐ. ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐ.
1897 ՏԱՐՒՈՅ ՀԱՍՈՅԹՔ 280,600,000 ՖՐԱՆՔ

Այժմու ապահովագրութիւնք և ցկեանս եկամուտ 4 միլիառ 853 միլիոն ֆրանք
Շահոյթ (Նախատեսութեան գումարները) 183,900,000 ֆր.

ՄՈՒԶՈՒԱԼ ԼԱՅՖ բաժնետէր չունենալով ապահովագրուողները միայն կ'վայելեն թէ՛ ապահովագրութեան և թէ շահագործման բոլոր արդիւնքը։

Անփոփոխ եւ հաստատուն բաժիներ

ԳՈՐԾԱԾԱԿԱՆ ՍԱԿԵՐ. — Ապահովագրութեան մուրհակ՝ Ամբողջ կեանք և ժամանակաւոր բաժիններով։ Մուրհակ՝ 5 0/0 պարտաթուղթ [illegible] չորեքտասնականի վճարումներու։ Մուրհակ խառն՝ [illegible] շահով։ [illegible] 10, 15 . 17 և մինչև 18,39 0/0 եւն. եւն։

Ընդհ. Գործակալ Հ. ՏԸ ԱՆՏՐԻԱ — Գործակալութեան վարիչ ԱԼՊԵՐԴ ՄԵՕԼՀԱՈՒԶԷՆ

Պոլիս, Գալաթ-Գաբու Իպլէճ Պէյ Խան

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. Ն
ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱ

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ Իթալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամապէս փոխադրուած են Նոտր-Տամ տէ Վիքթուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1 ին ամբողջովին երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կ'րանէ 4,545,160,948 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898 ին հասոյթ գումար վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897 էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000 է աւելի անդամ, որք Ընկերութեան կը վայելեն, որոց կ'պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կ'վերադարձուին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, եւ կամ տակաւին չէք, խնդրուած է ձեզ համար ճանչնալ Ընկերութեան [illegible]

Ընդհ. Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ. [illegible] Ա. ՔՈՒՀԱՃԵԱՆ [illegible]

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԱՑ
ՇԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԱՆԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻԷ ՃԱՏՏԷՍԻ ԹԻՒ 63, ԻԶՄԻՏ ՕԹԷԼԻՆ ԴԻՄԱՑ

Այս վաճառատունն, որ եւրոպական առաջնակարգ գործարաններէ պարբերաբար կ'ստանայ ամէն տեսակ ասեղնագործի և ձեռագործի վերաբերեալ նիւթեր, ընտիր ապրանքներու նոր մթերք մ'ունի, ինչպէս թելեր, գաւիքէ, բիւլիւչ, գորտոնէ էպրիւշիմ. Ալճէրիայի և Ֆլոշ մետաքս չինիլ, սըրմա, կլապտան, ճոմախ և ուրիշ ամէն տեսակ զարդանախշներ. գորգի և բարձի համար նոր մօտելներ, թաւշեայ և մետաքսեայ քօրտօններ եւն.

Աթլազի և Թաւիչի վրայ բանուած ճաշակաւոր նիւթերու նոր հաւաքածոյ մը միշտ պատրաստ կը գտնուի, ինչպէս բարձեր, մանեակներ, լուսանկարի շրջանակներ, քանավա գործեր եւն.

Օժիտի համար յանձնարարուած ձեռագործներ, ճաշակաւոր կերպով կ'պատրաստուին.

Կ. Պոլսոյ և գաւառաց Պատ. յաճախորդներ ինչպէս նաեւ դպրոցական հաստատութիւններ, որք այս վաճառատունէն մեծ կամ փոքր քանակութեամբ գնումներ ընել կը փափաքին, կատարելապէս գոհ պիտի մնան ապրանքներու ազնուութենէն և գներու չափաւորութենէն. Ասեղնագործի արհեստագէտ գծագրիչ մը պատրաստ կը գտնուի միշտ վաճառատան մէջ. 100—88

ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ
Կ. Պոլիս Սուլթան-Համամ [illegible] Խան
Nº 20 ՎԵՐՋԻՆ ԴԻՒՆ Nº 20

Եթէ կուզէք գնել աժան, տոկուն և ձեւաւոր հագուստներ, միանգամ այցելեցէք [ԼՈՒՍԻՆ] վաճառատունս, ուր պիտի տեսնէք թէ օտար եւ բնիկ ոչ մէկ վաճառատուն կարող է մրցիլ մեզ հետ, եւ զայս կրնան հաստատել մեզ այցելող յարգոյ յաճախորդք։

Վաճառատունս ներկայ եղանակիս համեմատ մեծ քանակութեամբ պատրաստ ապրանքներ ունի, նոյնպէս եւ. մեր վարպետ ձեւագետին ձեռամբ չափու վրայ խիստ ընտիր եւ տոկուն տարազներէ հանդերձեղէնք, սմօքէն, ֆռաք եւն. կ'պատրաստուին։ Եթէ ապսպրուած հագուստները ճաշակներնուն յարմար չըլլա՛ն՝ սիրով ետ պիտի ընդունուին. այս մեծ առաւելութենէն կրնան հասկնալ թէ ընտիր ճաշակի համեմատ չինուածքներու վրայ կը ծախուին, ըստ կարի ամենաչափաւոր գներով, այսպէս վստահելով ամէն մրցումէ մի անգամ փորձի համար այցելեցէք սոյն վաճառատունս, և կը յուսամ որ ամէն այցելողք գոհ պիտի մնան։ 100—38

ԹՈՂ ԿԱՐԴԱՆ

ԱՆՔՆՈՒԹԵՆԷ ՏԱՌԱՊՈՂՆԵՐ

Անքնութիւնը ճշմարիտ հիւանդութիւն մ'է. Առողջ մարդն, ինչպէս կ'ուտէ, կը խմէ, նոյնպէս ալ պէտք է որ կանոնաւոր քնանայ։ Ապա թէ ոչ հիւանդ է։ Դարմանի կը կարօտի։ Անքնութիւնը յաճախ հիւանդութեան մը հետեւանքն է։ Եթէ չդարմանուի, վտանգաւոր հետեւանքներ կ'ունենայ։ ԺԷԼԻՆՕԻ ՕՇԱՐԱԿՆ Եւրոպիոյ առաջնակարգ բժիշկներու ձեռքով հազարաւոր հիւանդներու վրայ փորձուած և հաստատուած է որ ջիղերն հանդարտեցնելու և քունը կանոնաւորելու միակ դարմանն է։ ԺԷԼԻՆՕԻ ՕՇԱՐԱԿԸ վտանգաւոր նիւթ չի պարունակեր։ Կատարեալ վստահութեամբ կարելի է գործածել, որոց կապուտ հացը բուժելու անմիջական դարմանն է։ Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառաց դեղարաններուն մէջ։ 26—11

ՀԱՅԵՐԷՆ ՋԵՐՄԱՉԱՓ

ՎԵՐՋԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆ ՃԻՇԴ ԵՒ ԶԳԱՅՈՒՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ ԲԱՑԱՏՐՈՒԱԾ

Այս հայերէն ջերմաչափ, զոր մասնաւոր խնամով պատրաստած է Վ. Եֆ. Գասապեան, մայրաքաղաքիս ամենէն հին և պատուաւոր դեղավաճառ, չատ մը տեսակներու բաժնուած ըլլալով այլ և այլ գներով կը ծախուի, Կ. Պոլիս Պաճէէ գարու թիւ 7 Գասապեան դեղավաճառատունը։

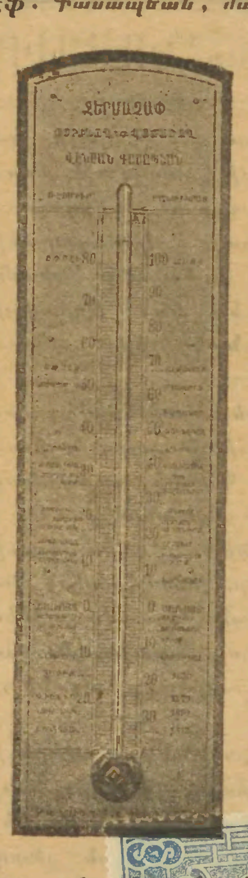

Հեղինակն այս ջերմաչափը նոր ծանօթութեամբ պատրաստելով, նպատակ ունեցած է գիտական ծառայութիւն մը մատուցանել հասարակութեան [illegible]։ Այս նորաձեւ ջերմաչափը անոր համար ճիշտ է, որ սնդիկ պարունակող ապակեայ խողովակին ներքին մասն ու արտաքին ստորաբաժանումները վերջին աստիճան համաձայն են իրարու և անոնց ճշդութիւնը վաւերացուած է Բարիզի ու Պերլինի օդերեւութաբանական հաստատութիւններէն։ Գիներն հետեւեալներն են.

Ծանօթագրուած՝ մետաղեայ 20—25 ղրշ.
» տախտակեայ 12—14—16—18 »

Գասապեան դեղավաճառատան մէջ կը ծախուին հեռադիտակներ մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ, ամէն կարգի բժշկական և քիմիական դեղեր, անգլիական, ֆրանսական ու իտալական պատրաստ դեղերու, հանքային ջուրերու, ընտիր քօնեաքներու և հին ու կազդուրիչ գինիներու ամէն տեսակները։ Զուտ ձկան իւղեր, [illegible] և բժշկական ու վիրաբուժական գործիքներու նոր հաւաքածոյներ, անուշահոտ ջուրեր, օճառներ, ակռայի փոշիներ եւ [illegible] պիտոյք. մասնաւորապէս պատրաստուած մեծ եւ փոքր ընտանեկան դեղարաններ, թարմ պատուաստ, որ ամէն չաբաթ Եւրոպայէն կուգայ, միջատասպան փոշի, սթէրիլիզացիօն, [illegible] սնունդ։ Գաւառական յաճախորդներու փոխարժէքն ու ճամբու ծախքը պէտք է կանխիկ ղրկեն։ 20—2

ՖՐԵԴ. ԼԷՅԼԱՆԴ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերփուլ և Արեւելեան միջև բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Պլավիան	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3000
Լանքաշըրեան	9000	Ալճէրեան	2500
[illegible]	9000	Արաբեան	3500
[illegible]	8000	Աթէնեան	2500
Ճօրճեան	8000	Անատոլիական	2500
[illegible]	8000	[illegible]	2500
[illegible]	8000	[illegible]	2000
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3500		

Ապրանք եւ ուղեւորներ կ'ընդունին [illegible] 24 ժամ առաջ. [illegible] ԷՏՎ. Ր ԼԱՖՈՆՏԷՆ [illegible] Թիւ 1 [illegible]

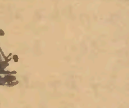

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերփուլ և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպա	2500
[illegible]	3500	Մարեօթիս	2500
Մէնֆիս	3500	[illegible]	2500
[illegible]	3000	[illegible]	2250
[illegible]	3000	Օսիրիս	2250
[illegible]	3000	[illegible]	2000
[illegible]	3550	[illegible]	1500
[illegible]	[illegible]	[illegible]	500

Թիւպօ չոգ. նաւ. Պրաւին ամսոյս դէպի 22ին Լիվրբուլէն հոս կը հասնի քնքշնաւոր վաճառքով
Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և Ընկ.
Ի Լոնտոն [illegible]
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.
34 Ճէյմս Սթրիթ, Լիվրբուլ

ԴԵՐՁԱԿ—ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

Ջմրան յարմար Նուրբ ճաշակաւ պատրաստուած, անգլիական, գաղղիական ասկուն կերպասներէ չափաւոր գիներով հագուստ չինել տալ փափաքողք. Թող հաճին դիմել Փէչտիմալճեան վաճառատունն. Իպահ. Չէ-Գաբու Համիտիյէ Թիւրպէսի դիմաց Թիւ 21։ 70—53

ՏՕԳԹ. Յ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Մորթի, սիֆիլիսական և երկսեռ ծննդամիզական ախտերու. կ'գտնուի, ամէն օր Բերա, Մեծ Բարմագ գարու Nº 10 իր տունն, և ուրբաթ օրերն աղքատները ձրի կ'դարմանէ։ 50—15

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

Բիւզանդիոնի Կ. Պոլսոյ համար եռամսեայ բաժանորդագինն է միայն 36 ղրշ. ամսական ճիշտ 12 ղրշ.ի հաշուով։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 ֆր. 6ամս 20, 3ամս 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բաթ Լոքալէ։

Իւրաքանչիւր Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք
[illegible] չեն դարձուիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐԻ
Կ. Պոլիս, Nº 23, 25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (168)

ԹԱՍՈՒՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

—Ո՛հ, գործին համար հոգ մ'ընէք տիկին, ըսաւ Խոյիմ, ես անոր ալ հնարը խորհած եմ. ձեռնէհասէ մը կրնամ առժամանակեայ կերպով գործ մը բերել ու յետոյ վերադարձնել, սակայն դրամական երաշխաւորութիւն անհրաժեշտ է երեք չորս հարիւր ոսկինոց կտոր մը, վաճառատունէն վերցնելու համար։

—Դրամին գործը դիւրին է, յարեց տանտիրուհին, բայց միթէ կ'րելի՞ է ձեր նկարագրածին նման թանկագին գործ մը գտնել հնավաճառներուն քով։

—Բայց խնդիրը գործ ծախելուն կամ հանեցնելուն վրայ չէր կարծեմ. մեր նպատակն այս աաթիւ միլիոնատէրը ձեր տունէն ներս մտցնել է. անկից վերջ ձեր բարեհաճութենէն կախում ունի գործը մնացնել անոր . . .

Մատամ Սէպաթիէն թեթև մը ժպտեցաւ խօսակիցին ակնարկութեանն հանդէպ և քիչ մը ևս խորհրդակցելէ յետոյ, երկուքը միասին կառք նստելով անթիքաճիի մը խանութ գնացին։ Գեղանի հինը երկար զննումներէ վերջ պարսկական մետաքսեայ գորգ մը ընտրեց և պահանջուած ապահովութիւնը տալով, չաբաթէ մը վերադարձնելու պայմանով առաւ տուն բերաւ զայն։

Հետեւեալ օրը կէս օրէն վերջ կրկին Բերա Բալաս գնաց Խոյիմ և Մրայոնեան որ կազմ ու պատրաստ անոր կ'սպասէր.

—Եկա՞ք, հարցուց կեղծ ժպիտով մը։

—Այո՛ պատասխանեց հրեան, բնաւ չշեղելով իր յարգալիր ձեւերէն։

—Բան մը ըսի՞ք գործին տէրոջը։

—Բնականաբար չէի կրնար անտարբեր մնալ այսչափ կարեւոր առեւտուրի մը հանդէպ և ձեր հաւանութիւնն առնալէ վերջ, Ֆրանսուհիին դիմեցի, որ բարեբաղդ կ'սեպէ զինքը ձեզ իր բնակարանին մէջ ընդունելով։

—Երթա՞նք ուրեմն յարեց Մրայոնեան և ծառաներուն հրամայեց որ կառքը լծեն։

Քառորդ մը վերջ Մատամ Սէպաթիէնի դահլիճէն ներս կ'մտնէր միլիոնատէրն ուր տանտիրուհին խնամուած արդուզարդով մը զինք ընդունելով, սովորական բարեւներէ վերջ,

—Այս ի՞նչ բարեբաստիկ զուգադիպութիւն ըսաւ. կարծեմ մէկ քանի օր առաջ գոհարավաճառին խանութն հանդիպած էինք իրարու։

—Այո՛ տիկին առաջին անգամ հոն պատիւ ունեցած էի. տեսնել զձեզ։

—Բայց, կ'ցաւիմ որ այն օր չափէն աւելի գլխու ցաւ պատճառեց մեր առեւտուրը։

—Ո՛հ տիկին, մ'ըսէք, չատ նեղուեցայ այն օր, գոհարավաճառին անքաղաքավար ընթացքէն, սակայն ինչ օգուտ որ այն դասակարգի մարդոց վրայ [illegible] չփնտռուիր, անոնք միմիայն դրամ կ'ճանչնան։

Տանտիրուհին երիտասարդին հետ խօսելով հանդերձ, այնպէս կ'թուէր իրեն որ ուրիշ անգամներ ալ տեսակցած է անոր հետ, միլիոնատէրին աչքերը մանաւանդ չատ ընտանի կ'թուէին իրեն և յիշատակներուն կոչում կ'ընէր վերյուշելու համար թէ, ո՞ւր և ի՞նչ պարագաներու մէջ յարաբերութիւն ունեցած էր անոր հետ։

Անոնց այս խօսակցութեան պահուն յաջորդաբար ներս մտան Ռօզ և Մարկիթ որք իրենց խնամուած արդուզարդով վայելչաձև զգեստով և ազնուական կեղծ ձեւերով թէև կուզէին իբրև պատուաւոր Ֆրանսուհիներ երեւալ. սակայն Մրայոնեան ակնարկով հասկցաւ անոնց էութիւնն ու ոտքի ելլելով, սպասեց որ տանտիրուհին փոխադարձ ներկայացումը կատարէ։

Մատամ Սէպաթիէն տիպար քօնթէսի մը ծանրութեամբ երկու աղջիկները ներկայացուց Մրայոնեանին իբրեւ իր մտաւոր ազգականուհիներն որք առժամանակեայ օդափոխութեան համար Պոլիս եկած էին։

—Ի՞նչպէս կ'գտնէք Պոլիսը հարցուց միլիոնատէրը, խօսքը Ռօզի ուղղելով։

—Սքանչելի՜, գոչեց թեթեւսոլիկ աղջիկը, սակայն Բարիզ հով մ'ունի, որ չիմ գիտեր ինչո՞ւ . . . գուցէ մեր հայրենիքն ըլլալուն համար քաղցր կ'թուի։

—Ո՛հ, ինձ համար իսկ, որ վերջին հաստատուած եմ Բարիզ. խրախճանք աշխարհի բոլորէն քաղաքն է ձեր հայրենիքն, ուրկէ հեռանալ խիստ դժուար կ'թուի ինձ։

—Ներեցէք, ուրեմն դո՞ւք ալ Բարիզ կ'բնակիք։

—Այո, օրիորդ, երկար տարիներէ ի վեր։

—Ո՛հ ինչ բարեբաղդութի՛ւն, ուրեմն կէս մը հայրենակից կրնանք սեպուիլ։

—Պատիւ կ'ընէք օրիորդ, յարեց Մրայոնեան պչրուհիին առջև խոնարհելով. և վառ խօսակցութիւն մը սկսաւ սրահին մէջ։

Մէկ կողմէն տանտիրուհին, միւս կողմէ երկու աղջիկներն իրենց պչրանքին ամբողջութիւնն ի հանդէս կը բերէին միլիոնատէրն հրապուրելու և կարելի եղածին չափ քաղցր յիշատակ մը թողլու անոր սրտին մէջ, ապագային իրենց ձեռքը խաղալիկ ըլլալու համար զայն։ Սակայն Մրայոնեան՝ կանուխէն տեղեակ իր առջև լարուած ծուղակին, մօքէն կ'խնդար խօսակիցներուն միամտութեանը վրայ և չէր կրնար հակնալ որ ինչ ակնկալութիւն կրնային ունենալ առանց իրեն հետ յարաբերութիւն հաստատելով։ Եթէ լոկ դրամ քաշել ըլլար անոնց նպատակը, հարկ չկար այս կարգի խորհրդաւոր դարձուածքներու դիմելու, աւելի դիւրին, աւելի բնական միջոցներու դիմել։ Անպատճառ առաւօրինակ բան մը կար խնդրոյն մէջ, որուն խելք հասցնելու տենչով կը տառապէր երիտասարդը։

Երբ բաւական ընտանեցան, Ռօզ կատակելով,

—Ներեցէք Մօսիէօ Մրայոնեան ըսաւ, այն օրուան ձեզի ընկերացող կինն ու օրիո՞րդն ալ Բարիզ կ'բնակին արդեօք։

—Ո՛չ պատասխանեց երիտասարդը, և չուզելով նշանածին անունն այսպիսի ընկերութեան մը մէջ արտասանել, կարճ կապելու դիտումով,

—Պոլսեցի են անոնք յարեց։

—Սանկ ըսէ գոչեց թեթեւսոլիկ աղջիկը չարաճճութեամբ, արդէն յայտնի է որ անոնք Բարիզ գացած չէին. եւ յետոյ աւելի ճնշելու համար երիտասարդը,

—Ներեցէք սակայն անկեղծութեանս կրկնեց, Բարիզ չին գացած ըսելով վիրաւորանք մը չէ նպատակս ձեր ընկերուհիներուն նկատմամբ, զորս ճանչնալու պատիւը չունիմ. միայն թէ Պոլսեցին վերադառնալէ վերջ գրաւ բռնեցինք տիկին Զարմուհիս հետ և ուրախ եմ որ գրաւը վաստկեցայ,

—Բարեբաղդ եմ որ այս աաթիւ անգիտակցաբար ծառայութիւն մը մատուցի ձեզ։

—Ո՛հ շնորհակալ եմ ձեր քնքշութիւններէն։

Մատամ Սէպաթիէն իբրև տանտիրուհի ա՛ն էր կերպով հիւրը վիրաւորած չըլլալու փափկանկատութեամբ խօսք առնելով.

—Թիւրիմացութեան տեղի չթողլու համար, պէտք է ու ալ ըսեմ որ յարեց, ձեր ընկերուհիներուն Բարիզցի ըլլալը կամ ոչ, չատ աննշան պատճառով մը խնդրոյ նիւթ եղաւ մեր մէջ։ Եթէ ոչ ի՞նչ իրաւունքով պիտի հետաքրքրուինք։

—Շատ բնական բան է Տիկին ձեր այդ հետաքրքրութիւնն յարեց Մրայոնեան, պատրաստ մը վերադարձողներ, բնականաբար իրենց այն օրուան տեսածներուն վրայ կ'խօսակցին։

—Ռօզ ուրիշ աղջիկ է, ըսաւ վատաշուէր կինը, ազատ դաստիարակութիւն առած է Բարիզ և հոն ալ անանկ կարծելով բերնին եկածը կը խօսի։

—Ո՛հ չատ աղէկ ալ կ'ընէ յարեց երիտասարդը։

—Տիկին Զարմուհիս կուզէ որ արձանի պէս անտարբեր կենամ չուրջս անցած դարձածներուն, ի՞նչ ընեմ ձեռքս չէ, չիմ կրնար ինքզինքս զսպել։ Բարիզցի երիտասարդ մը կամ աղջիկ մը, եթէ աշխարհի անդին ծայրն ալ երթայ մէկ տեսութեամբ կրնամ զանազանել։ Ձեզ տեսնելուս պէս, ահա տիպար բարիզցի մը փսփսացի տիկինին ականջին։

Շար.